

İÇİNDƏKİLƏR

✂ Universitet xəbərləri	3
✂ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti - İlham Əliyev	13
✂ NDU xəbərləri	16
✂ Təlim kursu haqqında rəy, təklif və qeydlər	17
✂ Təhsil	20
✂ <i>Khuraman Mammadova</i> . Realites of the English Language	24
✂ <i>Ruslan Xəlilov</i> . Şəxsiyyət insanın sosial səciyyəsi kimi	26
✂ İKT	29
✂ Türk dünyası	30
✂ Mədəniyyət	32
✂ <i>Gözəl Ağayeva</i> . Azərbaycan ədəbiyyatı və teatrı tarixində silinməz iz qoymuş sənətkar	34
✂ Elm	36
✂ Digest	38
✂ İslam dünyada	40
✂ Dünya	42
✂ <i>Leyla Cəmilzadə</i> . "Gəzəcəkmi sözlərim yenə ağızda, dildə?!"	44
✂ Nobel mükafatı laureatları - 2013	46
✂ <i>Somerset Moem</i> . Luiza	52
✂ Sosial	56
✂ <i>Mixail Sinebnikov</i> . Şeirlər	58
✂ <i>Elçin Hüseynov</i> . Müalicəvi xüsusiyyətlərinə görə Naftalan neftinin dünyada bərabəri yoxdur	60
✂ Təbabət	62
✂ Mozaika	65
✂ İdman	68
✂ "Dünya" məktəbi	76

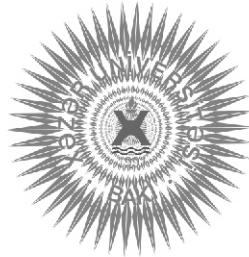
1995-ci ilin
yanvarından çıxır

Təsisçi:
XƏZƏR UNIVERSİTƏSİ

Baş redaktor:
Hamlet İSAXANLI

Baş redaktor müavini:
Əlirza BALAYEV

Redaksiya heyəti:
Camal MUSTAFAYEV
Camil HƏSƏNLİ
Nizami CƏFƏROV
Knyaz ASLAN
Əfqan ABDULLAYEV

Rəssam:
Mir Rafiq ƏBDÜLRƏHİMOV

Komputer tərtibatçısı:
Nigar AYDƏMİROVA

Foto:
MEDIA MƏRKƏZİ
Ünvanımız:
Bakı, Məhsəti küçəsi 11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)
Faks: 498-93-79
Telefon: 421-79-16
421-10-93
E-mail: xazarxabar@khazar.org
Şəhadətnamə: 376
İndeks: 67178
Sifariş: 190
Tiraj: 3000

“XƏZƏR”Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBU

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinə
Xəzər Universitetinin Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri
professor H.İsaxanlıya

Təlim kurslarının təşkili barədə

Hörmətli Hamlet müəllim!

Təhsil Sektorunun İnkişafı üzrə İkinci Layihənin (TSİL) "Pedaqoji kadrların əlavə təhsil sisteminin müasirləşdirilməsi" adlı 2-ci alt-komponentinin İcra planına uyğun olaraq 05 avqust 2013-cü il tarixdən 2013-2014-cü dərs ilində V və VI siniflərdə işləyəcək və indiyədək təlim kurslarından keçməyən müəllimlər üçün 60 saathq (10 günlük) proqram üzrə təlim kursları keçirilmişdir. Təlim kursları Cəlilabad şəhər 1 və 8 nömrəli məktəb-liseylərinin müvafiq məşğələ otaqlarında təşkil edilmiş, məşğələlərin təşkili və keçirilməsi üçün normal iş mühiti yaradılmış, hər məşğələ otağı zəruri texniki vasitələrlə - komputer, proyektor, əyani vəsait və digər resurslarla təmin edilmişdir.

Təlim kurslarında Xəzər Universiteti, Azərbaycan Universiteti, "Avropa-Azərbaycan" məktəbi, "İdrak" məktəb-liseyi, "Unikal-1" və "Mədəd-Azərbaycan" MMC-nin təlimçiləri xüsusi peşə hazırlığı nümayiş etdirmiş, yeni fənn kurikulumlarının tətbiqi sahəsində müəllimlərin, məktəb rəhbərlərinin və yerli idarəetmə orqanlarının rəhbər işçilərinin nəzəri və praktik hazırlıqlarının artırılması üçün qarşıya qoyulmuş məqsədlərə, proqram materiallarının müdavimlər tərəfindən mənimsənilməsinə nail olmuşlar.

Keçirilən təlim kursları arasında "Təhsil sistemin-

də idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, müəllim peşəsi ilə bağlı reqlamentləşdirici qaydaların yenidən işlənməsi və tətbiqi" alt-komponentinin icra planına əsasən idarəetmədə qərarların verilməsi üçün "Qiymətləndirmə nəticələrinin təhlili" mövzusunda Xəzər Universitetinin təlimçisi Elxan Bəylərov tərəfindən aparılan təlimlər nəzəri və praktik cəhətdən xüsusi önəm kəsb etmiş, kurslara cəlb edilən RTŞ-nin yerli idarəetmə orqanlarının əməkdaşları və məktəb rəhbərlərinin bu sahədəki hazırlıq səviyyələri daha da yaxşılaşdırılmışdır.

Ümumilikdə avqust-sentyabr aylarında keçirilən 10 günlük təlim kurslarından 682 nəfər fənn müəllimi keçmiş və onlar müvafiq sertifikatlar almışlar.

Hörmətli professor H.İsaxanlı!

Bütün bunları nəzərə alaraq Cəlilabad RTŞ-nin rəhbərliyi Sizə və təlimləri keçirən bütün təşkilatlara, o cümlədən Xəzər Universitetinin rəhbərliyinə öz minnətdarlığını bildirir, yeni fənn kurikulumlarının (Milli Kurikulum) tətbiqi sahəsində, eləcə də Azərbaycan təhsilinin gələcək inkişafı sahəsində həyata keçirəcəyiniz sistemli, səmərəli və məqsədyönlü fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar və yüksək nailiyyətlər arzulayır.

Hörmətlə,

RTŞ-nin müdiri V.Dövlətov
17 sentyabr 2013-cü il

It has been publishing since January, 1995

Khazar
review

Design by:
Mir Rafiq ABDULRAHIMOV

Computer graphics:
Nigar AYDEMİROVA

Photo:
MEDIA CENTRE

Address:
11 Mahsati str., Baku,
(near the "Nefçilər" metro)
Fax: 498-93-79
Phone: 421-79-16
421-10-93
E-mail: redaksiya@khazar-view.org

Certificate: 376
Index: 67178
Order: 190
Copies: 3000

Founder:
KHAZAR UNIVERSITY

Editor-in-chief:
Hamlet ISAXANLI

Associate editor:
Alirza BALAYEV

Editorial member:
Jamal MUSTAFAYEV
Jamil HASANLI
Nizami JAFAROV
Knyaz ASLAN
Afgan ABDULLAYEV

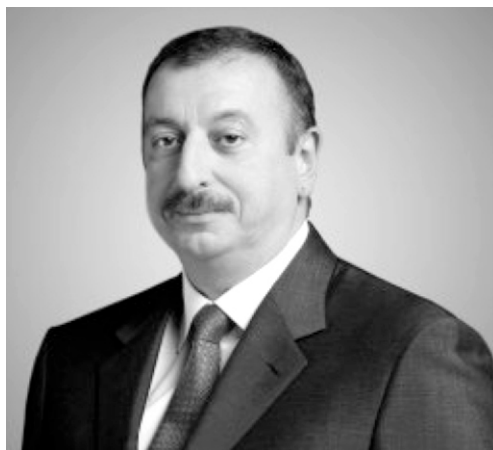

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ – İLHAM ƏLİYEV

MSK YEKUN NƏTİCƏLƏRİ ELAN ETDİ

Oktyabrın 10-da Mərkəzi Seçki Komissiyası 9 oktyabrda keçirilən prezident seçkilərinin yekun nəticələrini açıqladı

Səsvermə üçün nəzərdə tutulan 125 dairənin bütün məntəqələrindən (5492 məntəqə) məlumatlar MSK-ya daxil olub. Bu barədə MSK-nın Seçkilər İnformasiya Mərkəzinin saytında məlumat yerləşdirilib. Beləliklə, İlham Əliyev 84,55% (3.126.612səs) səslə irəlidedir. Digər namizədlərin səs faizləri isə belədir: Cəmil Həsənlı- 5,53% (204.635səs); İqbal Ağzadə- 2,40% (88.667səs); Qüdrət Həsənquliyev- 1,99% (73.586səs); Zahid Oruc- 1,45% (53.717səs); İlyas İsmayılov- 1,07% (39.641səs); Araz Əlizadə- 0,87% (32.065səs); Fərəc Quliyev- 0,86% (31.774səs); Hafız Hacıyev -0,66% (24.459səs); Sərdar Məmmədov-0,61% (22.728səs).

MSK-NIN YEKUN PROTOKOLU KONSTITUSİYA MƏHKƏMƏSİNƏ GÖNDƏRİLDİ

Oktyabrın 17-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) növbəti iclası keçirilib. İclasda prezident seçkilərinin yekunu barədə MSK-nın protokolunun təsdiq edilməsi məsələsinə baxılıb. Seçki Məcəlləsinin 108-ci və 203-cü maddələrinin tələblərinə əsasən seçkilərin nəticələri üzrə MSK-nın yekun protokolu tərtib edilərək 17 komissiya üzvü tərəfindən imzalanıb. Ümid Partiyasından olan MSK üzvü Akif Qurbanov

yekun protokola imza atmayıb.

Protokolun təsdiq olunmaq üçün Konstitusiya Məhkəməsinə göndərilməsi qərara alınıb.

MSK-nın Ümid Partiyasından olan üzvü Akif Qurbanov isə protokola imza atmamasının səbəbləri haqda danışıb. O deyib ki, ölkədə daha demokratik seçki keçirilə bilər. A. Qurbanov narazı qaldığı məqamlar haqda xüsusi rəyi olacağını da bildirib.

KONSTITUSİYA MƏHKƏMƏSİ PLENUMUNUN QƏRARI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu oktyabrın 19-da 2013-cü il oktyabrın 9-da keçirilmiş Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin nəticələrinin təsdiq və rəsmən elan edilməsinə dair məsələyə baxaraq qərara almışdır ki, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2013-cü il 17 oktyabr tarixli protokolunda əks etdirilmiş nəticələr təsdiq

olunsun və Azərbaycan Respublikasının Prezidentliyinə namizəd Əliyev İlham Heydər oğlu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş elan edilsin.

Sənəddə qeyd olunur ki, qərar qətidir, heç bir orqan və ya şəxs tərəfindən ləğv edilə, dəyişdirilə və ya rəsmi təfsir edilə bilməz.

ANDIÇMƏ MƏRASİMİ

Yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş İlham Əliyevin oktyabrın 19-da Milli Məclisdə andiçmə mərasimi keçirilmişdir. Mərasimdə Azərbaycanın dövlət rəsmiləri, hökumətin üzvləri, Milli Məclisin deputatları və Prezidentin ailə üzvləri iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev çıxış edərək dedi ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi 2013-cü il 19 oktyabr tarixli qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Pre-

zidenti seçkilərinin yekunlarına dair Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəticələrini təsdiq edərək, cənab İlham Heydər oğlu Əliyevi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti elan etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 103-cü maddəsinə uyğun olaraq and içdi və geniş nitq söylədi.

Bununla da andiçmə mərasimi başa çatdı.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

“Xəzər”ə təşəkkür məktubu

Xəzər Universitetinin Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri
professor H.İsaxanlıya

Salam, Hamlet müəllim!

Bağışlayın ki, sizin vaxtınızı alıram. Amma bu minnətdarlıq məktubunu Sizə yazmağa mənəvi ehtiyac duydum.

Mən 22-23 iyun 2013-ci il tarixində AzETA-nın (Azerbaijan English Teachers Association – Azərbaycan İngilis dili Müəllimləri Birliyi) keçirdiyi konfransda iştirak etdim. Konfrans Xəzər Universitetində təşkil olunmuşdu. Sizin universitetiniz çox gözəldir. Amma burada daha çox mənim diqqətimi universitetin Mədəniyyət Mərkəzi cəlb etdi.

Bizim ölkəmiz onun üçün zəngindir ki, onu sevən vətəndaşları var. Bu Mədəniyyət Mərkəziniz hər bir tələbə üçün vətəndaşlıq örnəyidir; Azərbaycan və azərbaycançılıq dəyərlərini dünyaya çatdıracaq körpünü xatırladır, bizim kimliyimizi təsdiq edir.

Sizə çoxlu "sağol" demək istəyirəm. Bir azərbaycanlı olaraq Sizə minnətdarlıq etməyi özümə borc bildim.

*Hörmətlə,
Şamaxı rayon THT liseyinin tarix müəllimi
İlhamə Rəhimova
27 iyul 2013-cü il*

İCTİMAİ TV-NİN “ELM ÜÇBUCAĞI” VERİLİŞİNDƏ

Sentyabrın 25-də İctimai TV-nin “Elm üçbucağı” verilişində Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaxanlının əl-Hakim haqqında mühazirəsi efirə verildi. Verilişdə universitetin əməkdaşları da dinləyici qismində iştirak etdilər.

TQDK SAYTINDA XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN TƏLİM KURSU HAQQINDA MƏQALƏ

Oktyabrın 3-də Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının saytında Xəzər Universitetinin Təhsil Nazirliyinin sifarişilə həyata keçirdiyi “İdarəetməyə dair qərarların verilməsi üçün şagirdlərin qiymətləndirmə nəticələrindən və monitoring tədqiqatlarından istifadə” adlı təlim kursunun nəticələrinə dair məqalə dərc olunmuşdur. Ətraflı məlu-

matla aşağıdakı linkdə tanış ola bilərsiniz:

<http://tqdk.gov.az/az/press/news/Default.aspx?news=3186>

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN PROFESSORU MƏRKƏZİ AVROPA UNİVERSİTETİNDƏ MƏRUZƏ ETMİŞDİR

Xəzər Universiteti İqtisadiyyat və Menecment fakültəsinin dekanı, professor İqbal Əhmədov oktyabrın 4-də Mərkəzi Avropa Universitetinin (CEU) təşkil etdiyi konfransda çıxış etmişdir. Konfrans Cənub qaz dəhlizinə həsr olunmuşdu.

İ. Əhmədov çıxışında istehsalçı ölkələrin Av-

ropaya qaz nəqli ilə bağlı mövcud vəziyyəti və mümkün perspektivlərinə toxunmuşdur. Konfransda xüsusi olaraq qeyd edilmişdir ki, İ. Əhmədovun təmsil etdiyi Xəzər Universiteti post sovet məkanında ilk və uğurla inkişaf edən universitetdir.

ƏMƏKDAŞIMIZ ƏRZURUMDA GEOLOJİ TƏDQIQATDA İŞTİRAK ETMİŞDİR

Xəzər Universitetinin neft mühəndisliyi departamentinin müdiri, dosent Qəşəm Zeynalov Türkiyənin Atatürk Universiteti ilə "Ərzurum çökmə hövzəsində karbohidrogenlərin əmələgəlmə və toplanmasının geoloji şəraitlərinin qiymətləndirilməsi" mövzusunda birgə elmi-tədqiqat layihəsinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar sentyabrın 25-

dən oktyabrın 3-dək Atatürk Universitetinin əməkdaşları ilə birlikdə Ərzurum çökmə hövzəsinin geoloji quruluşunu, stratigrafiyasını və yer səthində neft və qaz təzahürlərini tədqiq etmək məqsədi ilə regionda aparılan geoloji çöl tədqiqat işlərində iştirak etmişdir. Tədqiqatlar davam etdiriləcək.

NEW ISSUE OF KHAZAR JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES RELEASED

The latest issue of Khazar Journal of Humanities and Social Sciences (Vol 16, № 3, 2013), published by Khazar University Press, has been released.

The fields that were touched upon in this issue include translation of literary works, implications and challenges of online education, religious studies, international relations, and an analysis of the argumentative writing skills of EFL students. The current issue includes the following articles:

1. Mahshad Jalalpourroodsari Conceptual Dissonance between Thoreau's and Wordsworth's View on Nature and Imagination

2. Belkacem BELMEKKI

Hindu Fanaticism in British India: A Catalyst for Muslim Separatism?

3. Nasrin Shokrpour, Nikta Keshavarz, Seyed Mohammad Jafari The Effect of Peer Review on Writing Skill of EFL Students

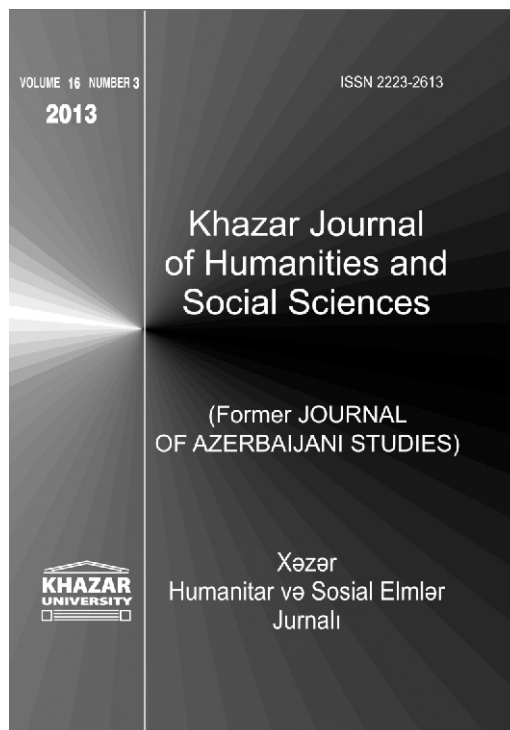
4. Hourieh Yektatalab, Amin Karimnia Translations of Shahnameh of Firdausi in the West

5. OLATUNJI, Michael Olalekan

Online Education: Issues, Challenges and Implications

The Journal is published four times a *year* in English. The open-access electronic version of the journal can be found on:

<http://www.jhss-khazar.org>

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN DEPARTAMENTİ UACES-Ə ÜZV OLDU

Britaniyanın London Universiteti Kolleci (University College London) nəzdində yaradılaraq fəaliyyət göstərən Çağdaş Avropa Araşdırmaları Universitetlər Assosiasiyası (UACES) Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər

departamentinin müraciətinə baxaraq, onu UACES-ə üzv qəbul etmişdir. Assosiasiyanın məqsədi çağdaş Avropa araşdırmalarının tədrisi və tədqiqatı vasitəsilə təhsili inkişaf etdirməkdir. Assosiasiya müxtəlif tədbir və konfranslar təşkil edir, üzvlərinin araşdırmalarına yardım edir, kitab və elmi jurnalların nəşri üçün əməkdaşlıq imkanları yaradır və müştərək araşdırma şəbəkələrini dəstəkləyir. UACES Avropa və Avropa Birliyinin bütün aspektləri ilə maraqlanan akademik, tələbə və peşəkarlar üçün yaradılmış və 1969-cu ildə İngiltərədə rəsmi qeydiyyatdan keçmişdir.

Serbiya Respublikasının Azərbaycan-dakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Zoran Vayoviç Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində NDU-da da olmuşdur. Rəsmi qəbuldan sonra serbiyalı diplomat universitetin maddi-texniki bazası, tədris prosesi ilə yaxından tanış olmuş, Beynəlxalq münasibətlər və xarici dillər fakültəsində informasiya kommunikasiya vasitələri ilə təchiz olunmuş linqvistik auditoriyalarında, Tərcümə Tədris Mərkəzində, Cənubi Koreya mədəniyyət və dil tədrisi mərkəzlərində, “Diplomatiya” kabinetində, Tələbə evi və qonaq evində,

Təbiətşünaslıq və kənd təsərrüfatı fakültəsindəki tədris və elmi-tədqiqat yönlü laboratoriyalarda olmuşdur. Universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov məlumat vermişdir ki, 1967-ci ildən fəaliyyət göstərən NDU möhkəm milli bünövrəyə malik olan, dövlətçilik təmayüllü, dünyaya inteqrasiya olunmuş müasir tipli ali təhsil ocağıdır.

Səfir universitetin maddi-texniki bazası, təhsilin və tədrisin yüksək səviyyədə təşkili ilə bağlı xoş təəssüratlarını bölüşmüşdür.

RUSİYA UNİVERSİTETLƏRİ İLƏ ƏMƏKDAŞLIQ

Rusiya Federasiyasının Komi Respublikasının Uxta Dövlət Texniki Universitetinin rektoru, professor Nikolay Tsxadaya və Başqırdıstan Respublikasının Ufa Dövlət Neft Texniki Universitetinin rektoru, professor Ayrat Şammazov sentyabrın 28-də Naxçıvan Muxtar Respublikasına səfərləri çərçivəsində NDU-da olmuşlar. Universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov qonaqları salamlayaraq, təhsil ocağı haqqında ətraflı məlumat vermişdir.

N. Tsxadaya və A. Şammazov Azərbaycanda, o cümlədən Naxçıvanda misli görünməmiş sosial-iqtisadi tərəqqi, elm və təhsil sahəsində heyrətamiz dinamik inkişafı qarşılaşdıqlarından məmnunluqla danışıqlar. Hər iki rektor Avropa və Asiyada ilk neft-qaz tədris müəssisəsi olan Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının yetirmələri olduqlarını, Rusiyanın şimal bölgəsində yüksək ixtisaslı azərbaycanlı mütəxəssislərin də uğurla fəaliyyət göstərdiklərini vurğulamışlar.

Qonaqlar hər iki ali məktəbin Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası və Sumqayıt Dövlət Universiteti ilə əməkdaşlıq əlaqələrinə malik olduğunu xatırladaraq, NDU ilə də tərəfdaşlığa maraqlı olduqlarını bildirmişlər. Sonda NDU ilə hər iki universitet arasında elmi tədqiqat və tədris sahələrində əlaqələrin inkişafına dair əməkdaşlıq müqavilələri imzalanmışdır.

*Mehriban SULTAN,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri*

“XƏZƏR”Ə TƏŞƏKKÜR MƏKTUBU

Xəzər Universitetinin təsisçisi
cənab Hamlet İsaخانlyya

Hörmətli Hamlet müəllim!

23-29 sentyabr 2013-cü il tarixində rəhbərlik etdiyiniz universitetin təşkilatçılığı altında "İdarəetmədə qərarların verilməsi üçün təhsil alanların nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi və monitoring üzrə tədqiqatların nəticələrindən istifadə" mövzulu ixtisasartırma proqramı həyata keçirilmiş və Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının bir qrup əməkdaşı da bu proqramda iştirak etmişdir.

Proqramda nümayiş etdirilən təqdimatlar və müzakirə edilən məsələlər əməkdaşlarımız tərəfindən böyük maraqla qarşılanmışdır.

Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası milli və

beynəlxalq səviyyədə həyata keçirilən qiymətləndirmə və monitoring tədqiqatlarının nəticələrini hər zaman yaxından tədqiq edən bir qurum olaraq bu sahədəki beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsinə də mühüm diqqət ayırır. Bu baxımdan həyata keçirdiyiniz proqramı bu prosesə verilmiş bir töhfə olaraq yüksək qiymətləndirir, bu münasibətlə Sizə, proqramın təlimçisi professor Ata Tezbaşarana və universitetinizin Təhsil fakültəsinin dekanı, fəlsəfə doktoru Elza Səmədovaya təşəkkürümüzü bildiririk.

Hörmətlə,
TQDK-nin sədri
Məleykə Abbaszadə

XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ VƏ TQDK ƏMƏKDAŞLARI ÜÇÜN SENTYABRIN 23-28-DƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ TƏLİM KURSU HAQQINDA

RƏY, TƏKLİF VƏ QEYDLƏR

- * Kursda öyrəndiklərim məni daha da ümidləndirdi. Kurs iki müxtəlif qurumun iştirakçılarını səfərbər edə bilməsi baxımından mənim təsəvvürlərimi doğrultdu. Kursu gəlməyim, ümumiyyətlə, müsbət oldu. Aparılan fikir mübadiləsini çox bəyəndim. Təlimçilərin tənqidə münasibəti xüsusilə xoşuma gəldi, hazırlıqları yüksək səviyyədə idi. (TQDK, *Cavanşir Orucov*).
- * Kursda təqdim edilən və göstərilən materiallar çox xoşuma gəldi. Təhsil sisteminə tətbiq edilə biləcək məsələlər barədə təsəvvürlərim çox genişləndi. Kurs təhsil sistemi ilə bağlı bilgilərimin təkmilləşdirilməsinə müsbət təsir etdi. Təlimin təşkili üçün təşəkkürlərimi bildirirəm. (TQDK, *Afiqə Batiyeva*).
- * Kurs məzmununa, verilən bilik və bacarıqların tətbiqi imkanlarına və işgüzar, etimad mühitinə görə təsəvvürlərimi doğrultdu. Öyrəndiklərimi təhsilin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi və statistik təhlillər zamanı tətbiq edəcəyəm. Təlim həyatı proseslərə fərqli və fərdi yanaşma, öz fikrini daha sadə dildə və məzmunu daha aydın izah etmə keyfiyyətlərimin inkişafına müsbət təsir etdi, öyrənmək istədiyim bəzi məsələlərə aydınlıq gətirdi. Kursda bütün suallarımıza səbrlə cavab verən təlimçimizə və layihə rəhbərinə minnətdarlığımı bildirirəm. (TN, *Akif Ə.*)
- * Kurs beynəlxalq qiymətləndirmə nəticələrindən təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə dair dünyə təcrübəsindən gətirilən nümunələr baxımından, ölçmə və qiymətləndirmə məsələlərinin, test nəzəriyyələrinin izahına görə mənim təsəvvürlərimi doğrultdu. Şagird nailiyyətlərini ölçmək və qiymətləndirmək bacarıqlarımın inkişafına müsbət təsir göstərdi. Bu tədbiri təşkil edənlərə təşəkkür edirəm. Materialların izahı çox aydın idi. Seminar materialları ilə bağlı aşağıdakıları təklif edirəm: Seminar materialları arasında yer alan müəllim peşəsinə münasibət, müəllimlərin işə götürülməsi, pedaqoji kadr hazırlığı, ixtisasartırma təhsili v. s. ilə əlaqədar qabaqcıl ölkələrin nümunələri əsasında "Azərbaycan müəllimi" qəzetində məqalə dərc edilsin. Televiziya verilişləri təşkil etsəniz, daha geniş ictimaiyyətin məafirləndirilməsi üçün sizə minnətdar olaram. (TQDK, *Nərminə Məmmədova*).
- * Kurs, həqiqətən, mənim üçün çox faydalı oldu. Təhsil sahəsinə daha fərqli aspektlərdə baxmağı öyrəndim. Öz üzərimə düşən vəzifələr haqqında düşüncə, bunları yerinə yetirməyin vacibliyini qarşıma məqsəd qoyacağam. Təhsilin

keyfiyyətini artırmaq üsullarını, səhv və doğru testlər, klassik test nəzəriyyəsi, qiymətləndirmə zamanı əsas götürülən meyarlar və buraxılan xətaləri öyrəndim. (*TQDK, Aygün İ.*).

- * Kurikulum haqqındakı təsəvvürlərim daha da dəqiqləşdirildi və idarəetmədə beynəlxalq təcrübənin Azərbaycana uyğunlaşdırılaraq tətbiq edilməsinin lazımlılığı fikrini yaratdı. İnteraktiv metodlarla bağlı şəxsi düşüncələrimin dəyişdirilməsinə və dəqiqləşdirilməsinə təsir etdi. Kurs eyni zamanda savadlı kadr yetişdirilməsi haqda düşüncələrimin sistemləşdirilməsinə yardım göstərdi. Ən önəmlisi, qiymətləndirmə vasitələri hazırlanmasındakı qüsurları və düzgün tapşırıq hazırlama yollarını və üsullarını göstərdi. Eyni zamanda, araşdırmanın nə qədər önəmli olduğunun praktiki cəhətdən bir daha təsdiqini gördüm və hazır biliklər axtarmaq yerinə öyrənmək üçün araşdırıb tətbiq etmək lazım olduğunu öyrəndim. (*TQDK, Fatma M.*).
- * Test tərtibi, kurikulumun tətbiqi kimi hər bir mövzuda ayrıca təlim kurslarının təşkil olunmasını təklif edirəm. (*TQDK, Natiq Əliyev*).
- * Kursda PİSA, TİMSS, PİRLS kimi beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları haqqında geniş məlumat əldə etdim. Hər bir suala aydın cavablar verildi. Göstərilən nümunələr, təqdimatlar, ətraflı şəkildə aparılan müqayisələr, geniş izahlar baxımından kurs mənim təsəvvürlərimi doğrultdu. CİTO Türkiyədən verilən nümunələr, xətalı və düzgün sual nümunələri aydın, izahlı, müqayisəli şəkildə təqdim edildi. Əldə etdiyim təcrübəni öz işimdə səmərəli şəkildə tətbiq edəcəyəm. Kursda verilən məlumatlar birbaşa işimizlə əlaqədar olduğu üçün müəllim-şagird münasibətlərinin düzgün təşkili, VMA-nın səmərəli fəaliyyəti və s. kimi mövzularda fikirlərimi daha da genişləndirdi. Bütün məlumatlar maraqlı və işimizlə birbaşa əlaqəli olan məsələlərdir. (*TN, Elmira Manafova*).
- * Təlimçilərin kifayət qədər təcrübəli mütəxəssislər olması baxımından kurs təsəvvürlərimi doğrultdu. Kursda əldə etdiyim təcrübəni müvafiq sahələrdə test tərtib edənlərlə paylaşım, onların təlimində istifadə edəcəyəm. Kurs şəxsi keyfiyyətlərimə və bacarıqlarıma müsbət təsir etdi. (*TQDK, Murad A.*).
- * Kurs beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları, təhsildəki problemlərin həlli yolları haqqında qənaətbəxş dərəcədə təsəvvür yaratdı. Qiymətləndirmədə standartları müəyyənləşdirmək, test nəzəriyyələri, meyarlar, təhsil problemlərinə sistemli baxış formalaşdırdı. Kursda səbrlə dinləməyi, əks fikirlərə dözümlü yanaşmağı və ən əsası, müdaxiləni yerində etməyi öyrəndim.

(*TQDK, Royal Q.*).

- * Bu kursda öyrəndiklərim gələcək araşdırmalarım üçün əsas olaraq ilərcə formalaşacaq. Kursda iştirak etmək məndə işə daha geniş düşüncə ilə yanaşmaq, sistemli və davamlı olaraq layihələrə qoşulmaq fikrini yaratdı. Kurs eyni zamanda mövzulara daha akademik əsaslı yanaşmaya meyilliyi və könüllülük fəaliyyətinə olan marağı artırdı. Sessiyalar motivasiya, təlimçinin bələdçilik funksiyası və adil qiymətləndirmə baxımından mükəmməl idi. (*TQDK, Vəli H.*).
- * Nəticələrin yaxşılaşdırılması üçün təklif olunan variantları, beynəlxalq qiymətləndirmə vasitələrinin meyarlarını öyrəndim. Təhsilin keyfiyyəti müəllimin keyfiyyətindən yüksək ola bilməz. Kurs mənim təsəvvürlərimi qısa müddət ərzində bir-birinə bağlı bir neçə sahə üzrə məlumatlandırılmaq və diqqət yetilməsi vacib olan sahələrin düzgün müəyyənləşdirilməsi baxımından doğrultdu. Kurs nəzəri cəhətdən biliklərimi artırdı. Öyrəndiklərimi öz işimdə tətbiq edəcəyəm, test tərtibçilərinə təlim keçəcəyəm. (*TQDK, Xanlar X.*).
- * Kursda beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları haqqında geniş məlumat aldım. Test tapşırıqları, verilən suallar və onların səviyyəsi, cavablandırma nümunələri ilə tanış oldum. Hər şey aydındır. Yeni şeylər öyrəndim, faydalı məlumatlar əldə etdim. Sizə öz təşəkkürümü bildirirəm. (*TQDK, Xədicə Ə.*).
- * Kurs kurikulum haqqında daha ətraflı məlumatları ilə biliklərimi təkmilləşdirdi. Beynəlxalq qiymətləndirmədə istifadə olunan sorğu və tapşırıqların hazırlanması, TİMSS, PİRLS, PİSA kimi beynəlxalq təşkilatların statistik göstəriciləri, qiymətləndirmədə yüksək göstərici əldə edən ölkələrin, həmçinin Türkiyənin təhsil sistemi, dünya təhsil sistemi, testologiya, qabaqcıl ölkələrin kurikulum sistemi, klassik test nəzəriyyəsi və s. haqqında çoxlu yeni məlumat aldım. Qiymətləndirmə vasitələri hazırlayarkən, bu materiallardan istifadə edəcəyəm. (*TQDK, Orxan İ.*).
- * Kurs düşünməli olduğumuz problemlərə diqqətimizi yönəltdi. Məndə “bilmədiyini öyrənmək heç zaman gec deyil” misalını reallaşdırmaq barəcəği inkişaf etdirdi. Çox istərdim ki, belə tədbirlərə tez tez qatılıım. (*TQDK, Xavər*).
- * Kursda müzakirə aparmaq qabiliyyətim, qrupla işin təşkilinə dair bacarıqlarım inkişaf etdi. PİSA, PİRSLS, TİMSS beynəlxalq qiymətləndirmə sistemləri, test hazırlanması, testlərin formaları, standartları, xüsusiyyətləri, test materiallarının statistikasının aparılması qaydaları

ilə tanış oldum. Göstərilən test nümunələri, alınmış statistik nəticələrin əyani göstərilməsi mənə tapşırıqları daha yaxşı başa düşməyə kömək etdi. (*TQDK, Rəşad K.*)

- * Kurs qarşıya qoyulan problemlərlə bağlı təhlil xarakterli çıxışların olması baxımından mənim üçün çox faydalı oldu. Bacarıqlarımın inkişafına müsbət təsir edə biləcək qədər məlumatlar əlqə etdim. Arzu edirəm ki, belə layihələriniz davamlı olsun. (*TQDK, Güllüzar B.*)
- * Kurs müasirliyinə, dünya statistikasına istinadına, sırf öz sahəmdə yeni bilgiler əldə edə bildiyimə görə məndə böyük maraq yarandı. Beynəlxalq qiymətləndirmənin nəticələri, bu sahədə yerimiz, güclü və zəif cəhətlərimizi öyrənmək yönləndirici rol oynadı. Dünyada özünə önəmli yer tutmuş, müvəffəqiyyət qazanmış təhsil sistemlərinin uğurlarının səbəbləri ilə tanış olub, nəticə çıxardım. Finlandiya təhsil sisteminin müvəffəqiyyəti ilə bağlı misallar həm çox maraqlı, həm də nəticəyönümlü idi. Qiymətləndirmə sahəsində aldığım məlumatlardan səmərəli istifadə edəcəyəm. Əldə etdiyim yeni bilgiler formativ qiymətləndirmənin üstündə daha məsuliyyətlə dayanmağın vacibliyini göstərdi. Səlahiyyətlərim çərçivəsində formativ qiymətləndirməyə nəzarəti həyata keçirəcəyəm (*TN, Lalə Q.*)
- * Beynəlxalq qiymətləndirmənin təhsil sisteminə tətbiq edilməsi təhsilimizin keyfiyyətinin yüksəlməsinə inamı artırır. Təhsil müəssisələrində keçiriləcək monitorinqlərdə öyrəndiyim yeni monitorinq metodlarından istifadə edəcəyəm. Kurs təhsilin keyfiyyətinin səviyyəsini öyrənmək üçün yeni bacarıqlar aşılıdı. Əsasən, problemləri qrup şəklində müzakirə edib həll etməyə çalışdıq. Yeni ideya, fərqli yanaşmalarla tanış oldum. Belə kursların tez-tez təşkil olunmasını istərdim. (*BŞTİ, Sənarə İ.*)
- * Qiymətləndirmədə yol verilən xətalərin səbəbləri və aradan qaldırılması yollarını, bunun əhəmiyyətini öyrəndim. Kursda bir daha əmin oldum ki, təhsilimizdə hələ çox çatışmazlıqlar var və onlar öz həllini gözləyir. (*TPI, Mətanət C.*)
- * PISA, PIRLS, TIMSS, qiymətləndirmə proqramları, onların hazırladığı testlər haqqında geniş məlumat aldım. Təhsil sisteminin keyfiyyətli olması üçün nə etmək lazım olduğunu öyrəndim. Sonda isə kurikulumun tətbiqi problemləri ilə bağlı məsələlər çox səviyyəli şəkildə izah olundu. (*TN, Sevinç M.*)
- * Beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları və bu proqramlarda Azərbaycanın iştirakı və yeri, inkişaf etmiş ölkələrin beynəlxalq proqramlar-

da qazandıqları nailiyyətlərin səbəblərini öyrəndim. Sualların tərtib olunmasına verilən tələbləri mənimsəməyim istənilən materialı düzgün qiymətləndirməyimə kömək edəcək. Verdiyü biliklərə, nümunələrin müqayisəli və ətraflı olmasına, ünsiyyət səmimiyyətinə, cədvələ düzgün əməl olunmasına görə kurs etimadımı doğrultdu. (*TN Nadir M.*)

- * Kursda hər gün yeni mövzular keçildi. Mövzularla bağlı yeni anlayışlar, bilgiler əldə etdim. Təlim zamanı müasir təhsil prinsipləri tətbiq edilir, fəallıq təmin olunur, sualların verilməsinə şərait yaradılır və aydın cavablar verilir. Kursda mehriban, səmimi mühit mövcud idi. Tanış olduğum yeni mütəxəssislərlə məsələləri müzakirə etmək, maraqlı fikirləri paylaşmaq imkanım oldu. Kursda öyrəndiklərim mənim şəxsi keyfiyyət və bacarıqlarımın inkişafına təsir etdi. Belə ki, öz işimdə tətbiq etmək üçün çoxlu məlumatlar öyrəndim. (*TN, Günel K.*)
- * Monitorinqlər zamanı hazırlanacaq sorğu anketlərində burada öyrəndiklərimi tətbiq edəcəyəm. Monitorinq tədqiqatları zamanı ortaya çıxan bir çox problemlərin həllinin nə qədər vacib olduğunu müəyyənləşdirdim. Gələcək təlimçilik fəaliyyətimdə kursda öyrəndiklərim çox işimə yarayacaq. Daima yeniliklərlə məlumatlanıb auditoriyaya çatdırmağın vacibliyinin əsas olduğunu kurs vasitəsilə təyin etdim. (*TN, TPI, Ülviyyə Seyfullayeva.*)
- * Kursda öyrəndiklərimi məktəb rəhbərliyi, müəllimlər və şagirdlərlə keçirəcəyəm sorğularda, test tapşırıqları hazırlanmasında, təlimçi fəaliyyətimdə geniş istifadə edəcəyəm. Kursda öyrəndiklərim fəaliyyətimi daha da genişləndirəcək. Kursda bütün mövzular çox gözəl izah edildiyi üçün təşəkkürlər!!! (*TN, TPI, Əsədova Dinarə.*)
- * Təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə təsir edən amilləri araşdırıb, onların həlli yollarının müəyyənləşdirilməsi, beynəlxalq qiymətləndirmə proqramlarında Azərbaycanın əldə etdiyi nəticələrin təhlili baxımından kurs mənim təsəvvürlərimi genişləndirdi. Kursda öyrəndiklərimdən test tapşırıqları, anket - sorğular hazırlayarkən istifadə edəcəyəm. (*TN, TPI, Ruhyyə Mehdiyeva.*)
- * Təlimçinin izahatları və təqdim edilən materiallar mükəmməl idi. Kurs təlimçi kumi fəaliyyətimə müsbət təsir göstərəcək, öyrəndiklərimdən auditoriyamda istifadə edəcəyəm. Eyni zamanda, kurs fəallığı daha da artırdı, tədqiqat aparmağın yollarını və üsullarını öyrətdi. (*TN, TPI, Mehriban Əliyeva.*)

ALİ VƏ ORTA İXTİSAS TƏHSİLİ MÜƏSSİSƏLƏRİNƏ QƏBUL KAMPANIYASININ YEKUNLARI

Sentyabrın 27-də Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasında (TQDK) 2013/2014-cü tədris ili üçün ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul kampaniyasının başa çatması ilə bağlı mətbuat konfransı keçirilmişdir

TQDK sədri Məleykə Abbaszadə müvafiq təhsil müəssisələrinə qəbulun nəticələri barədə məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, ölkənin ümumtəhsil müəssisələrində ümumi orta (9 illik) və tam orta (11 illik) təhsilini başa vuran şagirdlərin yekun buraxılış imtahanları TQDK tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Ali təhsil müəssisələrinə və tam orta təhsil bazasında (11 illik) orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul imtahanları respublikanın 11 şəhərində - Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şəki, Ağcabədi, Göyçay, Şirvan, Lənkəran və Qubada aparılmışdır.

Ölkənin ali təhsil müəssisələrinə keçirilən qəbul imtahanlarında 96 min 720 abituriyent iştirak etmişdir.

2013/2014-cü tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinə ayrılmış 36 min 484 plan yerinə 33 min 878 gənc qəbul olunmuşdur. Qəbulolma faizi 92,76 faiz dolmuşdur. Abituriyentlərdən 1.617-si 600 baldan yuxarı nəticə göstərmişdir. Altı nəfər isə maksimal nəticə - 700 bal toplamışdır.

Magistratura səviyyəsinə qəbul imtahanı iki mərhələdə aparılmışdır. Magistraturaya ayrılmış 6 min 794 plan yerinə 5 min 432 bakalavr qəbul olunmuşdur. Qəbulolma faizi 79,86 faiz dolmuşdur.

M.Abbaszadə, eyni zamanda, ümumi orta (9 illik) və tam orta (11 illik) təhsil bazalarında orta ixtisas təhsili müəssisələrinə və baza ali tibb təhsili əsasında rezidenturaya tələbə qəbulunun nəticələri barədə də məlumat vermiş, qarşıda duran vəzifələri diqqətə çatdırmış, sualları cavablandırmışdır.

VAQIF BAYRAMOV: BELƏ YÜKSƏK MÜKAFATA GÖRƏ QÜRUR HİSSİ KEÇİRİRƏM

Oktyabrın 7-də Rusiya Təhsil və Elm Nazirliyində elm və təhsil sahəsində dövlət mükafatlarına və fəxri adlara layiq görülmüş şəxslərə mükafatların təntənəli təqdim olunması mərasimi keçirilmişdir

Təltif olunanlar sırasında həmvətənimiz, Moskva Dövlət Humanitar-İqtisadiyyat İnstitutunun (MDHİİ) rektoru, Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının müxbir üzvü, Rusiya Humanitar Elmlər Akademiyasının üzvü Vaqif Bayramov da vardır.

Vaqif Bayramov Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin 2013-cü il 2 sentyabr tarixli Fərmanı ilə əmək fəaliyyətində uğurlarına və uzun illər vicdanlı əməyinə görə II dərəcəli "Vətən qarşısında xidmətlərinə görə" medalına layiq görülmüşdür.

Rusiya təhsil və elm nazirinin müavini Marat Kambolov yüksək mükafatı təqdim edərək, Rusiya Prezidenti və nazirliyin rəhbərliyi adından təhsil sahəsində səmərəli əməyinə görə Vaqif Bayramova təşəkkürünü bildirmişdir.

MDHİİ-nin rektoru təqdimat mərasimindən sonra AzərTAc-a müsahibəsində əməyinə verilən yüksək qiymətə görə Rusiya dövlətinin başçısı Vladimir Putinə minnətdarlığını bildirərək demişdir: "Bir azərbaycanlı kimi Rusiyada belə yüksək mükafata layiq görüldüyümə görə qürur hissi keçirirəm".

CARI İLDƏ 783 GƏNC XARİCDƏ TƏHSİL ÜZRƏ DÖVLƏT PROQRAMININ İŞTİRAKÇISI ADINI QAZANMIŞDIR

“2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində həyata keçirilən işlərin mütləq əksəriyyəti başa çatdırılmışdır

Cari ildə 783 gənc xaricdə təhsil alacaq. Bu da keçən ilin göstəricisi ilə müqayisədə daha yüksək rəqəmdir. AzərTAC xəbər verir ki, bu sözləri VII Azərbaycan Beynəlxalq təhsil və karyera sərgisində təhsil naziri Mikayıl Cabbarov jurnalistlərə müsahibəsində söyləmişdir.

Nazir demişdir: “Bu il ilk dəfə olaraq hər bir iştirakçı, hər bir müraciət edən tələbə ilə fərdi müsahibənin keçirildiyini nəzərə alsaq yəqin ki, bu iş üçün lazım olan insan resursunu və prosesin təşkilini qiymətləndirmək olar”.

Mikayıl Cabbarov builki prosesi çox uğurlu hesab etdiyini və Dövlət Proqramı çərçivəsində çox sayda tələbənin xaricdə təhsil alacağını söyləmişdir.

ASLIHAN ÖZENC: AZƏRBAYCANDA SON İLLƏR XARİCDƏ TƏHSİLƏ MARAQ ARTMIŞDIR

Oktyabrın 5-də Türkiyənin məşhur “Akare International Education Fairs” (AIEF) şirkəti Bakıda növbəti təhsil sərgisi təşkil etmişdir

AIEF-in icraçı direktoru Aslihan Özenc AzərTAC-a müsahibəsində demişdir ki, şirkət artıq 12 ildir altı ölkədə təhsil sərgiləri təşkil edir. Azərbaycanda son illər xaricdə təhsilə maraq artdığı üçün burada da sərgilər keçiririk. Artıq altı ildir ki, AIEF Azərbaycanda təhsil sərgiləri təşkil edir. Bu, sayca onuncu sərgidir. Son üç ildən bəri Bakıda ildə iki dəfə - baharda və payızda sərgilər keçiririk. Bu işdə məqsədimiz azərbaycanlı gənclərin xarici ölkələrdə təhsil almalarına kömək etməkdir.

A.Özenc bildirmişdir ki, beynəlxalq təhsil hər bir ölkə, xüsusilə Azərbaycan üçün vacib məsələlərdəndir. Nə qədər çox azərbaycanlı gənc xaricdə təhsil alarsa, Azərbaycanda o qədər də çox insan zəngin məlumatlara sahib olar. Eyni zamanda, ölkənin id-xalat və ixracatı, beynəlxalq ticarəti, turizmi sürətlə inkişaf edər və beləliklə, Azərbaycan iqtisadiyyatının daha böyük inkişafına zəmin yaranar.

Təhsil almaq üçün xarici ölkələrə gedən tələbələr Azərbaycanı həmin ölkələrdə təmsil etməklə yanaşı, onun daha çox tanınmasına kömək edirlər. Bu baxımdan xaricdə təhsilin böyük əhəmiyyəti vardır. Xaricdə təhsil alıb Azərbaycana geri dönmək gənclərin sayı çox olarsa, ölkə daha sürətlə inkişaf edər, dünyada nüfuzu artar,

onun adını daha çox yerlərdə eşidirlər. Sevindirici haldır ki, Azərbaycanda valideynlər övladlarının təhsilinə, xüsusən də xaricdə təhsil almalarına böyük maraq göstərir. Zənnimcə, müxtəlif qurumlar tərəfindən Bakıda keçirilən təhsil sərgiləri azərbaycanlı gənclərin xarici ölkələrdə təhsil almaları üçün geniş imkanlar yaradır. Bu imkanlardan istifadə etmək, faydalanmaq hər bir gənc üçün zəruridir.

UNİVERSİTET XƏBƏRLƏRİ

ƏMƏKDAŞIMIZ “III ULUSLARARASI TATARLARIN TARİXİ MİRASI” KONFRANSINDA

Oktyabrın 9-11-də Türkiyə Cumhuriyyətinin Əskisəhər Osmanqazi Universitetində “III Uluslararası Tatarların Tarixi Mirası” adlı konfrans keçirilmişdir. Müxtəlif ölkə və universitetlərdən çoxlu alimlərin iştirak etdiyi bu konfransda Xəzər Universitetinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı departamentinin müdiri dos.Vurğun Əyyub “Bəkir Çobanzadə şeirlərinin əsas mövzu və motivləri” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

BMT-NİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ TƏLƏBƏLƏRİN GÖRÜŞÜ

Oktyabrın 18-də Xəzər Universitetində BMT-nin Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin əməkdaşları ilə tələbələrin görüşü keçirildi. Görüşü giriş sözü ilə Xəzər Universitetinin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Ə.Əmirbəyli açdı. O, BMT-nin fəaliyyəti haqqında qısa məlumat verdi, BMT-nin Bakı ofisinin İctimai İnformasiya Departamentinin rəhbəri Zəka Quliyevi və BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının Bakı ofisinin baş məsləhətçisi Elsevər Ağayevi salondakılara təqdim etdi.

Z. Quliyev tələbələrə BMT-nin Azərbaycanda və dünyada həyata keçirdiyi layihələrindən geniş məlumat verdi. Sonra BMT-nin son illər gördüyü işləri əks etdirən film nümayiş etdirildi.

E. Ağayev Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığın son illər gördüyü işlər haqqında məruzə etdi. Tələbələrin çoxsaylı sualları cavablandırıldı. Sonda qonaqlar tədbirin təşkilinə görə universitet rəhbərliyinə təşəkkür etdilər.

XƏZƏR UNİVERSİTETİ Aİ TEMPUS PROQRAMI ÇƏRÇİVƏSİNDƏ 2013-CÜ İL ÜÇÜN KEÇİRİLƏN MÜSABİQƏNİN QALİBLƏRİNDƏN BİRİDİR

Avropa İttifaqının (Aİ) Tempus proqramı (Universitetlər üçün Trans-Avropa Mobillik Proqramı) çərçivəsində 2013-cü il üçün keçirilən müsabiqənin nəticələri məlum olmuşdur.

Azərbaycan ali məktəblərinin müsabiqəyə təqdim etdikləri 63 layihədən 13 layihə uğur qazanmışdır. Onlardan biri də Xəzər Universitetinin təqdim etdiyi “Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanların Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyası üzrə fondun yaradılması” layihəsidir (725 min 273 avro). Xəzər Universiteti Tempus proqramında 1998-ci ildən uğurla iştirak edir.

HÜQUQ TƏDRİS MƏRKƏZİNDƏ TƏLİM KEÇİRİLDİ

Oktyabrın 17-də Xəzər Universitetinin Hüquq Tədris Mərkəzi Francebook Tədris Mərkəzi ilə birlikdə “Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində prosedür” mövzusunda təlim təşkil etmişdir. Təlimdə Xəzər Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti və Aviasiya Akademiyasının tələbələri iştirak etmişlər. Təlim Avropa insan hüquqları üzrə mütəxəssis Könül Qasımova tərəfindən keçirilmişdir. Tədbirin sonunda tələbələrə sertifikatlar təqdim olunmuşdur.

İCTİMAİ TV-NİN “ELM ÜÇBUCAĞI” VERİLİŞİNDƏ

Oktyabrın 20-də İctimai TV-nin “Elm üçbucağı” verilişində Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyruqlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının əl-Biruni haqqında mühazirəsi efirə verildi. Verilişdə universitetin əməkdaşları da dinləyici qismində iştirak etdilər.

BƏLƏDİYYƏ DEMOKRATİK DÖVLƏT İDARƏETMƏSİNİN TƏSİSATI KİMİ

NDU-da "Bələdiyyə demokratik dövlət idarəetməsinin təsisatı kimi" mövzusunda diskussiya keçirildi.

Tədbiri giriş sözü ilə universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov açaraq qeyd etdi ki, XX əsr Azərbaycan xalqının həyatında əhəmiyyətli və unudulmaz izlər qoymuşdur. Azərbaycanda iqtisadiyyatın, elmin, təhsilin, mədəniyyətin dirçəlişi və dinamik inkişafı, eləcə də yerli özünüidarəetmə orqanı olan bələdiyyələrin yaranması, dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, qısa bir zamanda Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanması, sürətlə dünya birliyinə inteqrasiyası mümkün olmuşdur. Rektor

vurğuladı ki, Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə təhsili ildən-ilə təkmilləşir və genişlənir. Naxçıvan Bələdiyyəsinin sədri Nuraləm İbrahimov Bələdiyyə haqqında geniş məlumat verərək qeyd etdi ki, bələdiyyə, qanunla müəyyən edilmiş ərazi hüdudları daxilində yerli özünüidarəetmə formasıdır.

Tədbirdə bir sıra məruzələr dinlənildi. Sonda "Bələdiyyə demokratik dövlət idarəetməsinin təsisatı kimi (Naxçıvan Muxtar Respublikası təmsalında)" mövzusunda diskussiya başlandı. Tələbələrə maraqlandıran suallar cavablandırıldı.

*Mina Qasıмова,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin əməkdaşı*

"ŞƏHRİYARIN SÖZ ÇEŞMƏSİ" MÖVZUSUNDA BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANS

Oktyabrın 5-də NDU-da İran İslam Respublikasının Naxçıvandakı Baş Konsulluğunun Mədəniyyət Mərkəzi ilə birgə "Şəhriyarın söz çeşməsi" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirildi.

Konfransı giriş sözü ilə açan universitetin rektoru, biologiya elmləri doktoru, professor Saleh Məhərrəmov Məhəmməd Hüseyn Şəhriyarın nəinki XX əsr Azərbaycan və Yaxın Şərq poeziyasının, bütövlükdə dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biri olduğunu vurğuladı. Rektor ustad Şəhriyarın yaradıcılığının tədqiqinin və təbliğinin əhəmiyyətindən bəhs etdi.

Görkəmli şairin yaradıcılığına aid videoçarxın nümayişindən sonra İran İslam Respublikasının Naxçıvandakı Baş Konsulu Məhəmməd Təqi Məhəmməd Əli Şəhriyarı dünya şöhrətli şair kimi tanıdan çoxcəhətli yaradıcılığından danışdı.

İran İslam Respublikasının Naxçıvandakı Baş Konsulluğunun Mədəniyyət Mərkəzinin rəisi Əli Əkbər Talibi Mətin Şəhriyarı türkdilli və farsdilli poeziyanın zirvəsində dayanan şair kimi dəyərləndirdi.

Konfransın sonunda universitetin aktyor sənəti ixtisası tələbələrinin ifasında ustad şairin "Heydərbabaya salam!" poeməsindən bir parça səsləndirildi.

*Mehriban SULTAN,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri*

REALITIES OF THE ENGLISH LANGUAGE

Khuraman Mammadova
English teacher for the Department of
English Language and Literature

Language learning is closely related to the so-called cultural layer of lexicon that requires both from translators and the learners of a language a great deal of knowledge without which it would be difficult to master the lexico-semantic system of a language. All languages interconnected with a large cultural experience of their speakers are rich in realities and connotations based on cultural differences. Languages are shaped under the influence of cultural, psychological, religious, mythological and other social factors, generating in the language numerous culturally coloured words and expressions that function as stylistic devices. Such lexical units are also referred to as realities or words without lexical equivalents in other languages.

Realities connected to the life-style and traditions of a given nation serve as a great source enriching vocabulary with specific expressions and connotations. The semantics of such lexical units is only understood by the representatives of a given nation as it refers to their life experience. For instance, the expression Gretna Green Marriage is

accepted by the English as denoting an easy way of marriage. Gretna Green is a village in South Scotland on the border with England. Until 1940, the marriage laws were less strict in Scotland than in England, and so many young English couples whose parents did not want them to marry ran away to get married in Gretna Green (Addison W. L.[1998,p.579).

As this example demonstrates, language is not isolated from the life-style and traditions of a given nation, and the linguistic realities refer to the field where the language and culture are merged.

Realities can function as lexical stylistic devices in the language. Such lexicon includes various lexico-semantic layers, used to produce expressiveness, emotions. Realities with stylistic colour emerge under the influence of habits and traditions, socio-political life, religion and mythology, etc.

For instance, Punch and Judy, the personages of American puppet theatre, in connection with some of their physical and moral features, have become to be used as stylistic devices. The optimistic character of Punch (from Italian Punchihello) gave rise to the expression as pleased as Punch with the meaning “rather satisfied”, “rather proud” (Addison W. L.[1998,p. 1083).

Realities in the language have various sources - cultural differences, life style, mental, psychological dimensions, mythology, etc. All these factors have jointly influenced the enrichment of the English language with a so-called coloured lexicon.

Strong emotional colour is observed in the religious terms once borrowed into English from Latin or Greek. Devil, a Latin borrowing, for instance, has become a component of numerous expressions in the English language. It is often used to denote a person of a strong feeling: You lucky devil.

The word devil is observed in numerous slang words denoting displeasure: What the devil happened? Like the devil “with great speed, force”. The devil to pay: there will be the devil to pay.

It also denotes a rude reply showing strong disagreement: John says he'll leave early today" – "The devil he will".

In American English "to devil" means "cooking in a very hot-tasting thick liquid: devilled chicken eggs".

Derivations of the word devil have also acquired some emotional colours. For instance, devilish means "very bad" or "very difficult": devilish schemes; a devilish problem to solve.

Devilishly, used by upper-class people, has acquired a grammatical colour: "very": it was devilishly hard work climbing the mountain.

American devilment or devilry mean bad wild behavior that usually causes trouble: that child is always busy with some devilment or other (Galperin I. R., [1988, p.351-352]).

The English language is rich in numerous highly expressive means, associated with mythological personages and beliefs.

The verb gorgonize, for instance, is associated with the Gorgons, the mythological three sisters who had snakes for hair and a gaze so terrifying that a mortal who looked into their eyes was turned to stone. Medusa, the most famous of the three, was beheaded by Perseus. The head of the gorgon was often depicted in Greek art in a highly stylized manner. At present a gorgon can mean a terrifying or ugly woman. The verb to gorgonize means to paralyze by fear, that is a synonym of the verbs to terrify, to horrify. However to gorgonize, having a mythological colour, denotes the strongest degree of fear (Addison W. L., [1998, p.569]).

As is seen, language is bound up with culture in complex ways. The words and expressions people utter refer to common experience, traditions, religions and mythological beliefs, superstitions, etc. "They express facts, ideas or events that refer to the culture of a certain people, to their cultural reality... language is a system of signs that is seen as having itself a cultural value" (Kramsch C.[2009, p.3]).

Bibliography

- Addison W. L.[1998,p.579]
Galperin I. R., [1988, p.351-352]
Kramsch C.[2009, p.3]

ENGLISH NOT THE FIRST LANGUAGE IN 240 UK SCHOOLS

BY:JOHN HALL

Thursday 17 october 2013,
The independent

There are 240 schools in England where over 90 per cent of pupils do not speak English as a first language, with five primary schools having absolutely no first language English speakers at all.

The numbers – revealed in Department of Education census figures obtained by Sky News – puts the total number of children without English as their mother tongue at 1.1 million, a rise of 54,000 in the last year.

According to the latest figures, that number marks a rise of 228,000 pupils since 2008 – with roughly double the number of pupils now starting school with English as a second language as there were in the late 1990s.

Head teachers have come forward to say that in many cases, pupils speaking English as a second language go on to outperform native speakers thanks to the stronger work ethic required to achieve results in a less-familiar tongue.

They also suggest that students from a "foreign" background help to broaden the horizons of British-born pupils and help boost a school's cultural outlook.

But critics insist in can be incredibly disruptive for schools to take on large numbers of pupils without English as their first language, leading to discordant classrooms and lessons hampered by ineffectual teacher-pupil communication.

The five primary schools where 100 per cent of pupils did not speak English as a first language included Sacred Heart in Tipton, Westwood Primary in Oldham, Gladstone Primary in Peterborough and Brookhouse Primary in Blackburn.

Among the most popular first languages spoken in these schools were Punjabi, Russian, Portuguese, Urdu, Czech, Polish and various African dialects.

As part of its research, Sky News visited Sacred Heart Primary School where the vast majority of pupils have parents from Pakistan or Bangladesh.

Melanie Gee, the head teacher of the school - which recently won a regional award for inclusivity and education standards, told researchers: "Our school is really no different to any other. We have a curriculum and all the lessons are taught in English."

She added: "We have got bilingual staff. Children in the very early days will probably communicate to the staff in nursery in their home language, but within a couple of weeks we find that they are communicating in English."

ŞƏXSİYYƏT İNSANIN SOSIAL SƏCİYYƏSİ KİMİ

Ruslan Xəlilov,
Xəzər Universitetinin müəllimi

Açar sözlər: şəxsiyyət, insanın mahiyyəti, "insan", "fərd" və "şəxsiyyət".

Fəlsəfədə şəxsiyyət problemi o mənada səciyyə- lənir ki, şəxsiyyət olmaq etibarilə insanın mahiyyəti nədə ifadə olunur, dünyada və tarixdə onun yeri necə müəyyənləşdirilir? Fəlsəfi fikirdə şəxsiyyət ictimai idealların, ictimai münasibətlərin, insanların fəaliyyətinin və ünsiyyətinin ifadəsi və subyekt kimi araşdırılır.

İnsan problemi bütün fəlsəfə üçün ən əhəmiyyətli məsələdir, tarixin inkişafının dönüş mərhələsində xüsusi aktualıq kəsb edir. Bu problem nəinki ayrıca fərdin, həm də bütün cəmiyyətin mövcudluğunun mənası və məqsədi baxımından həmişə daha kəskin məsələ kimi səciyyə lənir. Antik dövrün müdriklərindən biri çox dəqiq və obrazlı şəkildə demişdir: "insan üçün insanın özündən maraqlı obyekt yoxdur."

Şəxsiyyət anlayışının sosial - fəlsəfi təhlili baxımından ilk öncə "insan", "fərd" və "şəxsiyyət" anlayışlarının konkret müqayisəli izahı metodoloji zərurətdir.

İnsan haqqında ilk təsəvvür fəlsəfənin təşəkkülündən əvvəl yaranır. İnsanın sosial mənada başa düşülməsinin saflaşması formalaşmaqda olan fəlsəfə ilə mifologiya arasındakı dialoq bazasında baş verir. Müasir fəlsəfi antropologiya insan problemi ilə bağlı müxtəlif və ziddiyyətli məktəb və istiqamətləri özün-

də əks etdirir. İnsan, həqiqətən, sirli varlıqdır. Bu varlıq öz mahiyyətində bioloji, sosial, mənəvi-psixoloji komponentləri ehtiva edir.

İnsan mürəkkəb bütöv sistemdir, lakin öz növbəsində daha mürəkkəb sistemin-bioloji və sosial sistemlərin komponentidir. Bu onunla şərtlənir ki, insan həm bioloji və eləcə də sosial varlıqdır. İnsan hadisə olmaq etibarilə zamanla daha sərt şəkildə bağlıdır, zamanın dəyişməsi və inkişafı ilə əlaqədar ciddi çətinliklərə məruz qalır. Belə bir fəlsəfi kəlamı nəzərə çatdırmaq yerinə düşər: "əgər sən nəyisə dərk etmək istəyirsənsə, onun necə yarandığını öyrən". Bu mənada insan məhz biososial varlıq kimi yaranır və inkişaf edir. O zəkalı, mədəni, əxlaqlı, siyasi və s. varlıqdır. İnsan mahiyyətində bioloji ilə sosialın nisbəti məsələsinə dair müxtəlif fikirlər mövcud olsa da, müasir fəlsəfi ədəbiyyatda bu məsələ ilə bağlı iki mövqə diqqəti daha çox cəlb edir. Həmin mövqələrdən birinə görə insanın təbiəti bütövlükdə sosial mənada daşıyır. Digər nöqtəyi-nəzər insanın təbiətinin nəinki bioloji, eləcə də sosial mahiyyətə malik olduğunu iddia edir. Həmin amillərin mövcudluğunu hamı etiraf etsə də, insanın inkişafında sosial və bioloji amillərin nisbəti məsələsi bu günə qədər elmi mübahisələr obyektidir.

Şəxsiyyət probleminin öyrənilməsi baxımından "fərd" anlayışının izahı daha vacibdir. O, hər hansı bütövün bölünməz hissəsi kimi səciyyə lənir. İnsan fərd kimi insan nəslinin ayrıca nümayəndəsi baxımından nəzərdən keçirilir. Fərd çoxsaylı insan varlıqlarından biridir və həmişə qeyri - şəxsiyyət kimi səciyyə lənir. Bu mənada "fərd" və "şəxsiyyət" həm həcminə, həm də məzmununa görə bir-birinə əks anlayışlardır. Fərdlik insanın sadəcə olaraq bölünməzliyi deyil, hər şeydən əvvəl, onun təkliyinin və özünəməxsusluğunun xarakteristikasıdır. Q.İ. Qurdçiyev ədalətli olaraq iddia edir ki, insan çoxluqdur və onda "fərdiyyət yoxdur, ayrıca böyük Mən yoxdur.

"İnsanın sosial fəaliyyətli mahiyyəti, hər şeydən əvvəl, şəxsiyyətin formalaşmasının baş verdiyi prosesdə, başqa sözlə, fərdin sosiallaşması əsasında reallaşır. K. Leontevin dəqiq ifadə etdiyi kimi "şəxsiyyət doğulmur, şəxsiyyət təşəkkül tapır." Sosiallaşma nə

qədər ki, dinamik xarakter daşıyır, şəxsiyyətin təşəkkülü bir o qədər daimilik kəsb edir. Hər bir fərd özü-nəməxsus xüsusiyyətlərə malik olmaq hüquqa malikdir. Bu, onun sosiallaşma ilə genişlənən təbii göstəricisidir. “İnsan” və “fərd” anlayışlarının konkret açıqlanması “şəxsiyyət” anlayışının təhlilinə xidmət edir. Ümumiyyətlə, şəxsiyyət fərdin inkişafının nəticəsidir, bütün insan keyfiyyətlərinin daha tam şəkildə təəcəssümüdür. İnsanın sosial mahiyyətini səciyələndirərək V.Solovyev qeyd edir ki, cəmiyyət təkmilləşmiş, genişlənmiş şəxsiyyətdir, şəxsiyyət isə sıxılmış və ya bir yerə yığılmış cəmiyyətdir. Buradan belə bir nəticə çıxır ki, insan əzəldən şəxsi – ictimai varlıqdır və bütün tarix tədricən ikitərəfli, şəxsi-ictimai həyatın dərinləşməsi, yüksəlişi və genişlənməsidir. Mövcud cəmiyyətin sosial əhəmiyyətli cəhətlərinin fərdi daşıyıcısı kimi çıxış edən hər bir insan şəxsiyyət anlayışına daxildir. Şəxsiyyət sosial mahiyyət kəsb edən bioloji-sosial varlıqdır. İnsanların sosial inkişafının ümumi səviyyəsi isə onların mənəvi aləmindən kənarında təəcəvvür oluna bilməz. Şəxsiyyət fərdin xarakterində konkret ifadə olunan sima kimi çıxış edir. Şəxsiyyətin inkişafı və cəmiyyətdə müxtəlif sosial rolları yerinə yetirməsi yalnız insanın fəaliyyəti sayəsində baş verir. Fərd ancaq fəaliyyət prosesində şəxsiyyət kimi çıxış edir, özünü təsdiqləyir.

Müasir fəlsəfi fikirdə şəxsiyyət haqqında iki başlıca konsepsiya mövcuddur. Birinci konsepsiya şəxsiyyəti insanın funksional xarakteristikası və ya rolu baxımından qiymətləndirir. Digər konsepsiyaya görə, şəxsiyyət mahiyyəti ilə səciyələnilir. Funksional aspekt şəxsiyyətin fəaliyyətinin necə həyata keçirilməsi ilə şərtlənir. Bu konsepsiya XX əsrin 30-cu illərində Amerika sosial psixologiyasına S.Mid tərəfindən gətirilmiş, müxtəlif sosioloji cərəyanlarda geniş yayılmışdır. Lakin bu konsepsiya insanın daxili aləmini dərinləndirən açıqlamağa imkan yaratmır.

Şəxsiyyət anlayışını daha dərinləndirən açıqlamağa ikinci cərəyan daha geniş imkan yaradır, o, şəxsiyyətin mahiyyətli xarakteristikasını üzə çıxarır, onun tənzimləyici – mənəvi imkanlarını, iradə mənəbəyini və xarakterinin mahiyyətini, azad hərəkətlərinin subyektini, insanın daxili həyatının ali cəhətlərini ifadə edir. A.Spirkin yazır: “Şəxsiyyət ictimai münasibətlərin və insanların funksiyalarının fərdi əsasıdır, dünyanın dərk olunmasının və dəyişdirilməsinin, hüquq və fəlsəfənin etik, estetik və bütün digər sosial normaların subyektidir.” Məhz bu cəhətdən şəxsiyyət həmişə mənəvi cəhətdən inkişaf etmiş insandır.

Fəlsəfi ədəbiyyatda şəxsiyyətin mahiyyətinin müəyyənləşdirilməsi digər mövqələrdən də təhlil olu-

nur. Bu baxımdan fəaliyyət konsepsiyası maraqlıdır. İ.S.Viqotski şəxsiyyəti, hər şeydən əvvəl, fəaliyyətdə olan varlıq kimi araşdırır. Çünki şəxsiyyətin məqsədi, vəzifələri, davranış və hərəkətləri yalnız insanın fəaliyyətində üzə çıxır. Beləliklə, şəxsiyyət insanın sosial və bioloji başlanğıcının yekunlaşdırıcı funksiyası kimi çıxış edir. Şəxsiyyətin integrativ başlanğıca malik fenomen olmaq etibarilə insanda üç aləmin – bioloji, sosial və psixoloji komponentlərin daşıyıcısı olduğunu bilir. “Şəxsiyyət” onu təşkil edən üç başlıca cəhətin: biogenetik qabiliyyətin, sosial amillərin və psixososial əsasın məcmusudur.

Şəxsiyyətin xarakteristikasını onun azadlığı ilə əlaqələndirməyə cəhd edənlərə də təsadüf olunur. Azadlığı məsuliyyətdən kənarında təəcəvvür etmək ağlasığan deyildir. Şəxsiyyət olmaq nə qədər ucalıqdırsa və əhəmiyyətlidirsə, özünün və başqalarının qarşısında məsuliyyət daşımaq hissi bir o qədər şəərəflidir.

Fəlsəfi fikirdə şəxsiyyət anlayışının açıqlanmasına münasibət çoxsaylıdır. Qeyd edək ki, insan haqqında söhbət gedəndə, ictimai görüş dairəsi məhdud olanlar iddia edirlər ki, insanın mahiyyəti anadangəlmə keyfiyyətdir, şəxsiyyət sonradan yaranmadır, qeyri-irsidir və s. Şəxsiyyət olmaq etibarilə insanın mahiyyətini asanlıqla heçə endirmək, dəyişdirmək və ya ona zərər yetirmək olmaz. Şəraitə dəyişdirməklə şəxsiyyət demək olar ki, tamamilə dəyişilə bilər, eləcə də bu prosesdə onun itirilməsi mümkündür. Öz növbəsində, insanın mahiyyəti onun fiziki və zehni vəziyyətinin bazasıdır. “Şəxsiyyət” anlayışının məzmununu təşkil edən cəhətlərin məzmununun müəyyənləşdirilməsi iki başlıca əhəmiyyətə malikdir:

-Birinci əhəmiyyət şəxsiyyətin sosial dəyərini səciyələndirir. Şəxsiyyət insani fərddir. Münasibətlərin və şüurlu fəaliyyətin fəal, məqsədyönlü subyektidir.

-İkinci əhəmiyyət insanın sosial- psixoloji simasının kifayət qədər sabit təzahürünü əks etdirir. Burada şəxsiyyət fərdləri səciyələndirən daimi və müəyyən sosial dəyərlə cəhətlərin məcmusu kimi çıxış edir. Şəxsiyyət empirik fərddən həmişə fərqlənir, çünki o, öz hərəkətlərində və qərarlarında müəyyən dəyərlər sisteminə cəlb olunur. Şəxsiyyət dəyərlər sisteminin özünəməxsus daşıyıcısı olmaqla insanın şifahi və əşya forması kimi maddiləşir. Buna görə insan öz həyatını düşündüyü ideal plana uyğun təşkil edə bilər və müəyyən dərəcədə onun şəraitə özünə tabe etmək iqtidarında olması mümkündür.

Sosial şəxsiyyət insanlarla ünsiyyətdə təşəkkül tapır. Mahiyyət etibarilə o, insanın müxtəlif qruplarda sosial rollarının sistemi kimi təəcəvvür olunur. Heç də təsadüfi deyil ki, şəxsiyyət barədə mövcud olan konsepsiyaların əksəriyyətində fərdin təbii-fərdi xa-

rakteristikasını adətən “şəxsiyyət” anlayışına aid etmirlər. Çünki şəxsiyyət fərdin xarakterində konkret sosial simadır. Lakin qeyd olunmalıdır ki, təbii fərdiyyət şəxsiyyətin inkişafına öz təsirini göstərir.

İnsanın inkişafının konkret - tarixi xüsusiyyətlərini onun fərdi və tarixi inkişafının müxtəlif səviyyələrində əks etdirmək məqsədilə “fərd” anlayışı ilə yanaşı “şəxsiyyət” anlayışından da istifadə olunur. Belə halda fərd şəxsiyyətin formalaşmasının əsası kimi nəzərdən keçirilir. Şəxsiyyət bütün insani keyfiyyətlərin daha tam şəkildə təcəssümüdür.

İnsanın sosial fəaliyyəti boş yerdə və ya yalnız bioloji zəmində təşəkkül tapmır. İnsan konkret tarixi zamanda və sosial məkanda, praktiki fəaliyyət və tərbiyə prosesində formalaşır. Buna görə də, şəxsiyyət sosial fərdiyyət olmaq etibarilə həmişə konkret nəticə, sintez və xeyli müxtəlif amillərin qarşılıqlı fəaliyyəti kimi səciyyələnir. Şəxsiyyət nə qədər əhəmiyyətlirdirsə, bir o qədər insanın sosial-mədəni təcrübəsini mənimsəyir və öz növbəsində onun inkişafına fərdi töhfə bəxş edir. İnsan şəxsiyyət kimi əməli fəaliyyətində təsdiqlənir. Başqa sözlə, insanın sosial fəaliyyətinin mahiyyətinin əsasını fərd təşkil edir və şəxsiyyətin formalaşması da bu zəmində baş verir. N.Berdiyev yazırdı:”Şəxsiyyət mənəvi - dini kateqoriyadır, fərd isə təbii-bioloji kateqoriyadır. Fərd təbiətin və cəmiyyətin bir hissəsidir. Şəxsiyyət nəyinsə bir hissəsi ola bilməz.”

Hər bir cəmiyyətdə şəxsiyyətin sosiallaşması prosesi, başqa sözlə, insanın fəal, dəyərli varlıq kimi inkişafı məsələsi işlənib hazırlanır. Həmin prosesdə fərdin mövcud cəmiyyətin yaddaşına qovuşması, onun toplanmış ənənələrə yiyələnməsi həyata keçirilir. Şəxsiyyətin sosiallaşması konkret tarixi sosial - iqtisadi strukturdan və mədəniyyət tipinin dəyişməsindən asılıdır. Şəxsiyyətin sosiallaşması onun sosial təcrübəni mənimsəməsini və sosial fəallığını özündə təcəssüm etdirir. Bu mənada sosiallaşma şəxsiyyətin inkişafı ilə üst-üstə düşür.

Şəxsiyyətin sosiallaşmasının ən mühüm məqamı onun özünü aktualaşdırmasıdır. Sosiallaşma geniş anlayış olmaqla şəxsiyyətin həyat fəaliyyətinin bütün sferalarını əhatə edir. “Sosiallaşma” termininin təşəkkül mənbəyi birmənalı qiymətləndirilmir. Sosiallaşma mövcud cəmiyyətin strukturunun təkrar istehsalını, onun üçün xarakterik olan ictimai- siyasi münasibətləri, bu münasibətlərin inkişaf istiqamətini, eləcə də cəmiyyətin siyasi münasibətlərinin subyektinin - şəxsiyyətin spesifik keyfiyyətlərinin təkrar istehsalını səciyyələndirir.

“Şəxsiyyətin inkişafı” anlayışı onun şüurunda, fəaliyyətində və davranışında təzahür edən real dəyişikliklərin ardıcılığını, mükəmməliyini və güc-

lənməsini səciyyələndirir. Sosiallaşma isə şəxsiyyətin təşəkkül prosesi, onun cəmiyyətin tələblərini daimi mənimsəməsi, şüur və davranışda şəxsiyyətlə cəmiyyətin qarşılıqlı fəaliyyətini tənzimləyən sosial əhəmiyyətli cəhətlərin qərarlaşması kimi nəzərə çarpır. Şəxsiyyətin sosiallaşması zaman etibarilə bu və ya digər dərəcədə onun bütün həyatı boyu müşahidə olunur.

Sosiallaşma insanın davranış nümunələrini, norma və dəyərləri, mövcud cəmiyyətdə onun uğurlu fəaliyyəti üçün zəruri olanları mənimsəməsi prosesidir. Fransız psixoloqu J.Piaje şəxsiyyətin inkişafında müxtəlif mərhələlərin mövcudluğu ideyasına sadıq qalaraq fərdin idraki strukturunun inkişafına və sosial təcrübədən, qarşılıqlı fəaliyyətdən asılı olaraq onun yenidən təşəkkülünə diqqət yetirmişdir. Şəxsiyyətin sosiallaşması bəşəriyyətin sosial təcrübəsinin nəsilədən - nəsilə verilməsini üzvi surətdə birləşdirir. Buna görə varislik, ənənələrin saxlanılması və mənimsənilməsi adamların gündəlik həyatından ayrılmazdır. Onların vasitəsilə yeni nəsillər cəmiyyətin iqtisadi, sosial, siyasi və mənəvi problemlərinin həllinə cəlb olunurlar.

Qeyd olunanlara bunu da əlavə etmək olar ki, şəxsiyyətin sosial fəallığını artırmaq üçün ilk növbədə əlverişli şəraitin yaradılması vacibdir. Bunun üçün həqiqi demokratik cəmiyyətin formalaşması, şəxsiyyətin azadlıqlarının konstitusiyaya ilə təsbit olunması və onun işdə həyata keçirilməsi, şəxsiyyətdə öz xalqı və dövlətinin gələcəyi üçün məsulyyət və cavabdehlik hissələrinin aşılınması lazımdır. Bu, ilk növbədə, şəxsiyyətin siyasi mədəniyyətinin yüksəldilməsi ilə şərtlənir.

Ədəbiyyat

- 1.Qasımlı Ş.Yenidənqurma və şəxsiyyətin inkişafı. Bakı, 1990
- 2.Smelzer N. Социология. Москва, 1994
- 3.Quliyev R.M. Sosiologiya. Bakı, 1995
- 4.Попов Е. Основы философии. Москва, 1991
- 5.Надиров З. , Аббасова Q. Sosial fəlsəfə. Bakı, 2001
- 6.İmanov H. Fəlsəfənin əsasları. Bakı, 2007
- 7.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı, 1995

MİCROSOFT KORPORASIYASININ SƏHVİ

Bill Qeyts "Ctr+Alt+Del" klavişlər kombinasiyasının proqramlaşdırılmasında səhvə yol verildiyini etiraf etmişdir

Microsoft korporasiyasının həmtəsisçisi Bill Qeyts Windows sisteminə daxil olmaq və ya məsələlər dispetçerini işə salmaq üçün istifadəçiləri "Ctr+Alt+Del" klavişlər kombinasiyasını eyni vaxtda basmağa məcbur etməyin səhv qərar olmasını etiraf etmişdir.

Microsoft əvvəlcə bu işin yerinə yetirilməsi üçün cəmi bir klaviş ayrılmasını nəzərdə tuturdu, lakin Qeytsin sözlərinə görə, "İBM üçün klaviaturanı layihələşdirən oğlan onu bizə vermək istəmədi. Buna görə də, biz klaviaturanı aşağı səviyyədə proqramlaşdırmalı olduq və bu səhv addımı atdıq".

Harvard Universitetində verdiyi müsahibədə bu mövzuya toxunan Qeyts kənar proqramların Windows sistemində daxil olmaq üsulunu saxtalaşdırma və bu sistemin parolunu oğurlaya bilməməsi üçün həmin düymələrin basılmasının zəruri olduğunu təsdiqləmişdir.

"Ctr+Alt+Del" klavişlər kombinasiyasını İBM firmasının mühəndisi Devid Bredli fikirləşib tapmışdı. Əvvəlcə bu kombinasiya fərdi kompyuterin yenidən yüklənməsi üçün nəzərdə tutulmuşdu. Buna görə də, bir-birindən aralı yerləşən həmin düymələr seçilmişdi ki, təsadüfən bir əl ilə onları sıxmaq mümkün olmasın.

Microsoft əməliyyat sisteminin erkən versiyalarında istifadə edilən bu kombinasiya hələ də mövcuddur. Belə ki, Windows-8 sisteminə "Ctr+Alt+Del" düymələrinin eyni vaxtda sıxılması fərdi kompüterini bloklamağa və ya məsələlər dispetçerini işə salmağa imkan verir.

Qeyts son vaxtlar sistemdə başqa səhvlər də olmasını etiraf etmişdir. Məsələn, bu ilin əvvəllərində Qeyts təəssüfləndiyini bildirmişdir ki, onun şirkəti mobil telefon bazarına daxil olmaq imkanından vaxtında istifadə etməmişdir.

YENİ İKT STANDARTLARI

Oktyabrın 1-dən Azərbaycanda yeni informasiya - kommunikasiya texnologiyaları (İKT) standartlarının tətbiqinə başlandı

Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Müşfiq Əmirovun Lent.az-a verdiyi məlumata görə, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi AZS İSO/IEC 2382-18-2013 "İnformasiya texnologiyaları – Sözlük – Hissə 18 – Verilənlərin paylanmış emalı" və AZS İSO/IEC 2382-20-2013 "İnformasiya texnologiyaları – Sözlük – Hissə 20 – Sistemin işlənməsi" dövlət standartlarını təsdiq edib. Standartlar Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi və Standartlaşdırma üzrə "İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları" Texniki Komitəsi (TK 05) tərəfindən işlənilib hazırlanıb. AZS İSO/IEC 2382-18-2013 dövlət standartı verilənlərin paylanmış emalı sahəsində beynəlxalq ünsiyyəti asanlaşdırmaq üçün nəzərdə tutulur. AZS İSO/IEC 2382-20-2013 dövlət standartında isə sistemin layihələndirilməsi və keyfiyyət

təminatı da daxil olmaqla, sistemə verilən tələblərin təhlilindən başlamış tətbiqinə qədər bütün əsas anlayışlar yer alır.

QARDAŞ ÖLKƏDƏ “TARİXDƏN GÜNÜMÜZƏ TÜRKİYƏDƏ YAŞAYAN AZƏRBAYCAN TÜRKLƏRİ” KİTABI ÇAPDAN ÇIXMIŞDIR

Kitab Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin dəstəyi ilə Türkiyədə nəşr olunmuşdur

İki hissədən ibarət olan kitabın müəllifləri Giresun Universitetinin rektoru, professor Aygün Attar və Balıkesir Universitetinin müəllimi, dosent Sebahəttin Şimşirdir.

Azərbaycan türklərinin Anadolu coğrafiyasına köç etdiyi ilk vaxtlardan 1920-ci ilədək olan dövr Aygün Attar tərəfindən təsvir edilmişdir. Bu dövrdə azərbaycanlıların Anadoluya köçü və Anadolunun türkləşdirilməsində Azərbaycan coğrafiyasının bir körpü rolu oynamasından bəhs olunmuşdur. Cənubi Qafqazın Rusiya imperatorluğu tərəfindən işğalı və burada Ermənistan adlı marionet dövlətin qurulması nəticəsində azərbaycanlıların Anadoluya köçü bu fəsildə öz əksini tapmışdır.

Həmin dövrdə azərbaycanlıların Anadoluya köçünün üç əsas səbəbi-siyasi, ticari və intellektual amilləri kitabda geniş təhlil edilir. Ayrıca bu fəsildə o dövrdə azərbaycanlıların Anadoluya köçünə

yaradılan inanc, coğrafi və iqtisadi əngəllərdən də bəhs olunmuşdur. Bu fəsil Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqutu, bolşeviklərin ölkəmizi işğal etməsi nəticəsində Azərbaycanın siyasi və intellektual liderlərinin Türkiyəyə köçü və orada siyasi düşüncənin formalaşmasına təsirlərindən, Əlibəy Hüseynzadə, Əhməd Ağaoğlu və Əhməd Cəfəroğlu kimi şəxsiyyətlərin Türkiyənin siyasi həyatına təsirindən bəhs edir. Bu üç şəxsin digər azərbaycanlı intellektlər ilə birlikdə Türkiyədə buraxdıqları “Yeni Qafqaz”, “Azəri-Türk”, “Azərbaycan yurd bilgisi” və “Odlu Yurd” kimi nəşrlər haqqında ətraflı məlumat verilmişdir.

Kitabın ikinci fəslə Balıkesir Universitetinin müəllimi Sebahəttin Şimşir tərəfindən yazılmışdır. Sebahəttin Şimşir ikinci fəsildə daha çox bolşeviklərin Azərbaycanı işğal etmələri nəticəsində Türkiyəyə köç edən intellektlərin ayrı-ayrılıqda həyat və yaradıcılığından bəhs etmişdir. Azərbaycanın Naki Keykurun, Əlibəy Hüseynzadə, Məmməd Əmin Rəsulzadə, Almas İldırım, Mirzə Bala Məmmədzadə, Məmməd Kəngərli kimi 50-yə yaxın görkəmli şəxsiyyətinin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verilmişdir.

TÜRKPA-YA YENİ BAŞ KATİB SEÇİLDİ

Oktyabrın 1-dən baş katib vəzifəsini qazax diplomat Jandos Afanov icra edir

Türkdillil ölkələrin Parlament Assambleyasının (TÜRKPA) baş katibi Ramil Həsənovun fəaliyyəti başa çatıb və quruma artıq yeni baş katib seçilib. TÜRKPA-dan verilən məlumata görə, yeni seçilən baş katib Qazaxıstandan olan diplomat Jandos Afanovdur. R.Həsənov Assambleyanın 2009-cu il sentyabrın 29-da Bakıda keçirilmiş ilk plenar sessiyasında 4 illik müddətə TÜRKPA-nın ilk baş katibi seçilib.

Qeyd edək ki, TÜRKPA 2008-ci il noyabrın 21-də Türkiyənin İstanbul şəhərində Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası, Qırğızıstan Respublikası və Türkiyə Respublikasının parlament rəhbərlərinin imzaladığı Sazişlə təsis olunub. 29 sentyabr 2009-cu ildə Bakıda Türkdillil Ölkələrin Parlament Assambleyasının (TÜRKPA) I plenar sessiyası keçirilib. Plenar sessiyada TÜRKPA-nın Reqlamenti, Katibliyin Əsasnaməsi və Bakı Bəyannaməsi, Katibliyin daimi əsasla Bakı şəhərində yerləşməsi haqqında qərar qəbul edilib. TÜRKPA sədrliyi rotasiya üsulu ilə ingilis əlifbası üzrə ildə bir dəfə bir ölkədən digərinə keçməkdədir.

“HAMİ BİLMƏLİDİR Kİ, DÜNYANIN BUGÜNKÜ MƏDƏNİYYƏT ZİRVƏSİNƏ UCALMASINDA TÜRK LƏRİN BÖYÜK ROLU VARDIR”

Bu fikri AMEA-nın Tarix İnstitutunun direktoru, akademiyanın müxbir üzvü, Milli Məclisin deputatı Yaqub Mahmudov Şəki şəhərində oktyabrın 2-də keçirilən ortaq türk tarixinin araşdırılmasına dair birinci Beynəlxalq elmi konfransı zamanı jurnalistlərə müsahibəsində söyləmişdir

Y. Mahmudov demişdir ki, 20 ildən artıq bir dövr ərzində ortaq türk tarixinin yazılması ilə bağlı müxtəlif forumlar keçirilir, toplantılar olur. Hər yerdə deyirlər ki, türk dünyasının ümumi tarixini araşdıraq. Qərarlar qəbul olunur, bir-birimizə söz verib ayrılıırıq. Lakin çox təəssüf ki, ortalıqda real bir iş, nəticə yoxdur. Bunu nəzərə alaraq, Azərbaycan tarixçiləri bu çətin işi öz öhdələrinə götürmüşlər.

Düz bir il əvvəl Şəkidə Azərbaycan Prezidenti və Türkiyənin Baş naziri ilə Azərbaycan tarixçilərinin görüşünü xatırladan institutun direktoru bildirmişdir ki, bu görüş zamanı qərar alınmışdır ki, türk dünyasının tarixçiləri tarixə obyektiv yanaşaraq ortaq tarixlərini yazmalıdırlar. İmkan verməməlidirlər ki, dünyanın bəzi ölkələrində, o cümlədən Ermənistanda tariximizi, ümumi türk tarixini təhrif etsinlər.

Yaqub Mahmudov demişdir: “Dünyada böyük-küçüyə münasibət müxtəlifdir. Yəni Napoleona münasibət başqadır, Bismarka yanaşma başqadır. Ancaq Sultan Süleymana, Şah İsmayla, Əmir Teymura çatanda, onlar haqqında çox mənfi fikirlər söyləyirlər. Halbuki onların hamısı eyni dərəcədə böyük dövlət adamlarıdır. Biz bu qeyri-obyektiv münasibəti aradan qaldırmaq istəyirik. Azərbaycan xalqına qarşı dəhşətli soyqırımları həyata keçirilmişdir. Biz istəyirik ki, türk dünyası ölkələrinin hamısında bu soyqırımları barədə məlumat tarix kitablarında öz əksini tapsın. Şərqi Anadoluda, Güney Azərbaycanda soyqırımları həyata keçirilmiş, xalqımızın başına olmanın fəlakətlər gətirilmişdir. Biz istəyirik ki, bu tarixlər ölkələrin hamısında eyni dərəcədə obyektiv işıqlandırılınsın. Nəhayət, Qərbi dünya görsün, ATƏT-in Minsk qrupunun buraya gələn təmsilçiləri hiss etsinlər ki, onların gəldikləri ölkə qədim mədəniyyət ölkəsidir”.

Yaqub Mahmudov demişdir: “Şadam ki, 2700 illik tarixi olan, Sak türklərinə bağlı, qədim Azərbaycan şəhərində türk dünyasının ortaq tarixinin yazılması yolunda ilk addımlar atılır. Biz yekdilliklə razılığa gəldik, bu tarixi yazmaqdan ötrü ilk addımlarımızı atmalıyıq. Birinci addımımız “Türkün məşhurları” adı altında ayrıca kitabın buraxılması olacaqdır. O kitaba Şah İsmayıl da, Sultan Səlim də, Əmir Teymur da düşəcəkdir. Yəni, hamımız birlikdə bu tarixi şəxsiyyətlərə düzgün qiymət verəcəyik. Daha sonra tarixdə olan türk dövlətləri barədə kitab buraxacağıq. Bu ölkələrin hamısının tarixini obyektiv işıqlandıracağıq. Üçüncü kitabımız isə türk dünyasının ümumi tarixi ilə bağlı olacaqdır. Arzumuz budur ki, türk dünyasının tarixində Azərbaycan da öz layiqli yerini tutsun”.

Tarix İnstitutunun direktoru demişdir ki, nə üçün bütün Şərqdə birinci Cümhuriyyət yaradan Azərbaycanın bu tarixi rolu türk dünyasında, eləcə də dünyada qəbul olunmasın? Nə üçün Mirzə Fətəli Axundzadənin təklifi ilə yeni əlifbaya keçən Azərbaycanın bu tarixi rolu qəbul olunmasın? Y. Mahmudov demişdir: “Biz istəyirik ki, bütün bunların hamısı türk dünyasının tarixində düzgün əksini tapsın. Azərbaycanın yeri, Türkiyənin yeri, Orta Asiya türklərinin, dünya türklərinin yeri dəqiq görünsün. Hamı bilməlidir ki, dünyanın bugünkü mədəniyyət zirvəsinə ucalmasında türk xalqlarının, o cümlədən Azərbaycanın çox böyük rolu vardır. Biz yola çıxdıq, razılığa gəldik və bu işləri görəcəyik. AMEA-nın Tarix İnstitutu artıq bu işləri başlamışdır və biz bu işləri davam etdirəcəyik”.

AzərTAc

XALQ RƏSSAMININ FƏRDİ SƏRGİSİ: “ƏSRLƏRİN QOVŞAĞINDA”

*Oktyabrın 1-də Heydər Əliyev Mərkəzində Xalq Rəssamı Tahir Salahovun
“Əsrlərin qovşağında” adlı fərdi sərgisi açılmışdır*

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva sərgidə iştirak etmişdir. Sərginin açılışından əvvəl Xalq Rəssamı Tahir Salahov jurnalistlərin suallarını cavablandırmışdır.

Açılış mərasimində Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Anar Ələkbərov sərgi haqqında məlumat vermişdir. Diqqətə çatdırmışdır ki, Xalq Rəssamı Tahir Salahovun fərdi sərgisinin açılması məhz görkəmli fırça ustasının 85 illik yubileyinə təsadüf edir. A. Ələkbərov görkəmli rəssamı əlamətdar yubiley münasibətilə təbrik etmişdir. Bildirmişdir ki, biz bundan sonra da Sizin əsrlərinizin nümayiş olunmasında, geniş ictimaiyyətə çatdırılmasında əlimizdən gələni əsirgə-

məyəcəyik.

Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının rektoru, Xalq Rəssamı, akademik Ömər Eldarov Tahir Salahovun yaradıcılıq üslubundan, dünyəvi şöhrətli fırça ustasının Azərbaycan incəsənətinə verdiyi töhfələrdən danışmışdır.

Mərasim iştirakçılarında dərin təşəkkürünü bildirən Xalq Rəssamı Tahir Salahov demişdir ki, belə bir məkanda sərgisinin təşkilindən çox həyəcanlanmışdır. O, vurğulamışdır ki, Heydər Əliyev Mərkəzində sərginin təşkili mənim üçün bö-

yük şərəfidir. Mən bu gözəl sarayda fərdi sərgimin açılmasından öz yaradıcılığım üçün böyük impuls alıram. Bu sərgini xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr edirəm. Çünki 2013-cü il ulu öndər Heydər Əliyev ilidir. Başqa cür ola da bilməz.

Sonra mərasim iştirakçıları sərgiyə baxmışlar. Sərgidə məşhur fırça ustasının müxtəlif dövrlərdə, eləcə də son illərdə çəkdiyi 100-dən çox əsəri nümayiş etdirilir.

Sərgidə, həmçinin Tahir Salahovun ilk dəfə məhz Heydər Əliyev Mərkəzində sərgilənən işləri də vardır. Ekspozisiyada rəssamın həm tabloları, həm də rəsmlərinin xalça versiyası da təqdim olunur.

VERNER FON SİMENSİN XATİRƏLƏR KİTABI İLK DƏFƏ AZƏRBAYCAN DİLİNDƏ

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Verner fon Simensin Qafqaza səyahət haqqında xatirələri Azərbaycan dilində nəşr olunmuşdur

“Qafqaz səfərləri” adlanan əsəri alman dilindən Azərbaycan dilinə Frankfurt Sülh Araşdırmaları İnstitutunun elmi əməkdaşı Azər Babayev tərcümə etmişdir. Bu kitab Azərbaycan tarixşünaslığına töhfə, xüsusən də bölgələrimizin tarixini öyrənmək üçün mühüm əhəmiyyəti olan əsərdir.

Elektrotexnikanın yaradıcısı kimi dünyada məşhur olan Simens AG-nin qurucusu Verner fon Simens Azərbaycanda həm də başqa bir səbəbdən məşhurdur. Bu da onun qardaşları Karl və Valterlə birlikdə 1864-cü ildə Gədəbəydə mis mədəninə alması və özünün də dediyi kimi, uzun müddət bu “cənnət məkanda”kı fəaliyyəti ilə bağlıdır.

Verner fon Simens həyat xatirələrini 1889-1892-ci illərdə qələmə almışdır. “Ömür xatirələri” (alm. Lebenserinnerungen) adlı əsərində o, Qafqaz regionuna səfər xatirələrindən fərəh hissi ilə bəhs etmişdir.

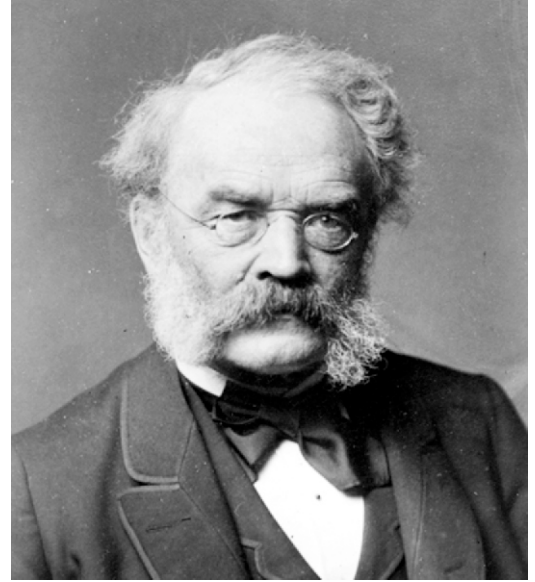

XIX əsrin ikinci yarısında üç dəfə - 1865-ci, 1868-ci və 1890-cı illərdə Gədəbəyə səfərləri zamanı rəhbərlik etdiyi firmanın dağ-mədən fəaliyyətindən, Qafqazda, xüsusən də Gürcüstan və Azərbaycanda yaşadıklarından, habelə başına gəlmiş çox maraqlı və təhlükəli sərgüzəştlərdən söhbət açmışdır.

Əsərdə Verner fon Simensin Gədəbəyin təbiətini və yerli əhalisini ən gözəl sözlərlə tərənnüm etməsi diqqəti cəlb edir.

Bu nəşrlə Verner fon Simensin Qafqaza səfər xatirələri ilk dəfə ana dilimizdə Azərbaycan oxucularına təqdim olunmuşdur.

Yeni nəşrə əsərin alman dilindəki əsli də əlavə edilmişdir.

*Vüqar Seyidov,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri,
Berlin*

“DOĞMA OCAQ” SƏNƏDLİ FİLMİ DAHA BİR MÜKAFAT QAZANIB

*Rusiyada yaşayan azərbaycanlı rejissor Rodion İsmayılovun
“Doğma ocaq” sənədli filmi növbəti dəfə uğur qazanıb*

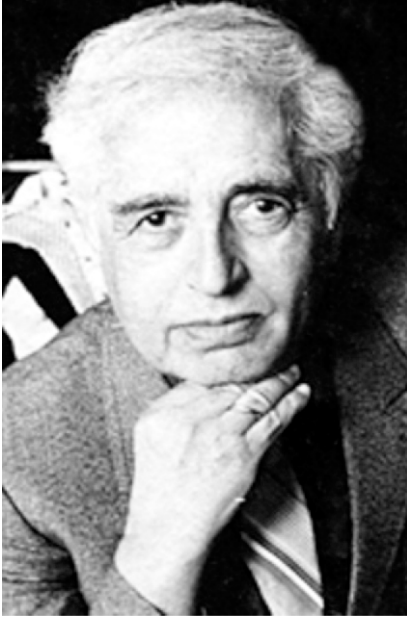
Ekran əsəri Sankt-Peterburqda keçirilən “İnsanlara ismarıq” 23-cü beynəlxalq kinofestivalında “Ən yaxşı tammetrajlı sənədli film” mükafatına layiq görülüb. Festivalda 33 ölkədən 100-dən artıq film nümayiş olunub.

Azərbaycanın “Sinema evi” və Rusiyanın “DS

film” studiyalarının müştərək istehsalı olan film iki ölkənin nazirliklərinin dəstəyi ilə Tovuz rayonun Köhnəqala kəndində çəkilib. Ekran əsəri indiyədək bir sıra festival və müsabiqələrdə uğur qazanıb, bu günlərdə Vyanada “LET'S CEE” festivalında münisflər heyətinin xüsusi mükafatına layiq görülüb.

AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATI VƏ TEATRI TARİXİNDƏ SİLİNMƏZ İZ QOYMUŞ SƏNƏTKAR

İlyas Əfəndiyev bədii yaradıcılığının ədəbi-estetik əhəmiyyəti, əsərlərinin uzunömürlüklüyü, populyarlığı baxımından ədəbiyyatımızın ən görkəmli nümayəndələrindən biridir

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki, Xalq Yazıçısı, Dövlət mükafatı laureatı İlyas Əfəndiyev milyonlarla oxucunun və tamaşaçının məhəbbətini qazanmışdır.

Onun qələmindən çıxan hər söz, hər cümlə “Bahar suları” kimi canlı və qaynar idi. Onun “Söyüdlü arx”ından XX əsr Azərbaycan lirik nəsrinə su içdi, “Körpüsəlanlar”ı qəlblərə sevgi, məhəbbət, səmimiyyət körpüsü saldı.

Müasir dövrümüzün prizmasından baxanda 1996-cı ilin bir payız günündə adına ədəbiyyət deyilən sirlisəhrli bir aləmə qovuşan İlyas Əfəndiyev hər bir romanının, povestinin, dram əsərinin bənzərsizliyinin bir daha şahidi olursan.

Vaxtilə bu böyük söz ustasının oxucularına yaratdığı obrazlar vasitəsilə aşılamağa çalışdığı əsas keyfiyyətlər - insani bərc, vətəndaş vəzifəsi, fərd və cəmiyyətin qarşılıqlı münasibəti, ailə və əxlaq, bəşəriyyət, millilik problemləri bu gün də aktuallığını, dəyərini qoruyub saxlamaqdadır.

Nasir, dramaturq, Əməkdar İncəsənət Xadimi, Dövlət Mükafatı laureatı, “Şöhrət” ordenli, Xalq Yazıçısı İlyas Məhəmməd oğlu Əfəndiyev 1914-cü il may ayının 28-də Füzuli şəhərində anadan olmuşdur. Yazıçının ulu babalarının bir qolu tacir nəslinə mənsub, digər qolu isə ruhani təhsili almış savadlı axund və üləmələr, Qarabağda tanınan, kasıba, yoxsula əl tutan, xeyirxah və alicənab insanlar olmuşlar.

Yazıçının babası Bayram bəy Şuşada rus dilində gimnaziyanı bitirib dövlət idarələrində məmur işləmiş, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Şuşada qəza rəisi vəzifəsində çalışmışdır. Ötən əsrin 30-cu illərinin tufanı Əfəndiyevlər ailəsindən də yan ötməmiş, yazıçının atası Məhəmməd Əfəndiyevə “kulak” damğası vurulmuş, aramsız təqiblərə, təzyiqlərə tab gətirməyən bu işıqlı şəxsiyyət 1934-cü ildə, 50 yaşında ikən dünyasını dəyişmişdir.

İlyas Əfəndiyevin bir gənc kimi formalaşmasında, onda kitaba, ədəbiyyata, ümumiyyətlə, mütaliyəyə maraq oyanmasında anası Bilqeyis xanımın əvəzsiz xidmətləri olmuşdur. O, İlyasa yalnız analıq etməklə kifayətlənməmişdir. Məhəmməd kişinin vəfatından sonra müəllimlik, yoldaşlıq, həm də atalıq etmişdir.

Gələcəyin məşhur yazıçısı hələ uşaq yaşlarından zəhmətə alışıb, mütaliyəyə böyük maraq göstərmişdir. 1921-ci ildə birinci sinfə gedən İlyas 1930-cu ildə pedaqoji təmayüllü iki dərəcəli orta məktəbi “əla” qiymətlərlə bitirmişdir. 1933-cü ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun ədəbiyyat fakültəsinin əyani şöbəsinə daxil olmuş, 1938-ci ildə bu ali təhsil ocağının coğrafiya fakültəsinin qişabi şöbəsinə bitirmişdir.

1938-ci ilin axırlarında Bakıya gələn İ.Əfəndiyev “Yeni yol”, “Kommunist” və “Ədəbiyyat qəzeti” redaksiyalarında işləmişdir. İlk mətbu əsəri “Buruqlar arasında” oçerki 1938-ci ilin noyabrında dərc olunmuş, “Berlində bir gecə” adlı ilk hekayəsi “Ədəbiyyat qəzeti”nin 1939-cu il 26 yanvar tarixli nömrəsində dərc olunmuşdur.

1939-cu ildə nəşr edilmiş “Kənddən məktublar” kitabı İ.Əfəndiyevə “ədəbiyyat dünyası”na çıxmaq səlahiyyəti vermişdir. O, 1943-cü ildə Mehdi Hüseynlə birlikdə ilk dram əsəri olan “İntizar” pyesini yazmış və bununla da yazıçının Azərbaycan milli teatrı ilə 50 ildən çox bir müddətdə davam etmiş sıx yaradıcılıq əməkdaşlığının əsası qoyulmuşdur. 40-cı illərin sonunda o, artıq özünü bir nasir və dramaturq kimi tanıtmış, əsərləri haqqında mətbuatda yazılar dərc olunmuşdu.

İlyas Əfəndiyev çoxşaxəli yaradıcılıq yolu keçmiş sənətkarlardandır. Yazıçı eyni dövr ərzində hekayələr yazmaq, irihəcmli roman və povestlərlə bərabər oçerk və məqalələr də ərsəyə gətirmiş, konfrans və qurultaylarda məruzələrlə çıxış etmişdir. O, ədəbiyyatın bütün janrlarında kamil sənət nümunələri yaratmışdır ki, bu da yazıçının sənət palitrasının müxtəlif çalarlarından, dünyagörüşünün genişliyi və yaradıcılıq intellektindən xəbər verir.

Görkəmli yazıçının zəngin nəsrinə “Söyüdlü arx”, “Körpüsəlanlar”, “Dağlar arxasında üç dost”, “Sarıköynəklə Valehin nağılı”, “Geriyyə baxma, qoca”, “Üçatılan” və digər roman və povestləri, dramaturgiya-

sına “İşıqlı yollar”, “Bahar suları”, “Atayevlər ailəsi”, “Sən həmişə mənimləsən”, “Mənim günahım”, “Unuda bilmirəm”, “Məhv olmuş gündəliklər”, “Qəribə oğlan”, “Mahnı dağlarda qaldı”, “Bağlardan gələn səs” və s. daxildir. O, pyesləri ilə teatr sənətində yeni bir mərhələ açmış, “İlyas Əfəndiyev teatri” yaratmışdır.

Ədibin qəhrəmanları ülvə məqsədləri, mübarizliyi, xarakterlərinin bütövlüyü, yaşadıkları hissələrin, duyğuların təbiiliyi ilə yaddaşlara həkk olunmuşlar. 60-cı illərdə səhnəyə gələn gənclərin püxtələşməsində İ.Əfəndiyevin zəngin dramaturgiyasının böyük rolu olmuşdur.

Əsərlərinin əksəriyyətini sovet dövründə yazmış İlyas Əfəndiyev hakimi ideologiyani heç vaxt tərənnüm etməmiş, sadə insanların həyatını, onların məhəbbətini, arzu və istəklərini böyük ustalıqla qələmə almışdır. Buna görə də onun əsərləri indi də coğrafi sərhədləri adlayaraq, yeni-yeni oxucu auditoriyalarının sevgisini qazanmaqdadır.

1990-cı ildə İstanbul və Ankara səhnələrində böyük ədibin “Bizim qəribə taleyimiz” və “Sevgililərin cəhənnəmdə vüsali” əsərləri müvəffəqiyyətlə oynanılmışdır. Böyük uğurla qarşılanan bu əsərlər haqqında Türkiyə mətbuatı onlarla sanballı məqalələr vermişdir.

Xalq Yazıçısı İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı XX əsrin 90-cı illərində də məhsuldar olmuş, görkəmli dramaturq yeni pyeslərini tamaşaya qoymuşdur. Sovet rejimində, partiya qadağaları dövründə deyərək və yazma bilmədiyi bir sıra mövzuları cəsarətlə ədəbiyyata gətirmiş, onları yeni zamanın kontekstində oxuculara təqdim etmişdir. O, “Hacı Axundun cənnət bağı necə oldu” hekayəsini, “Xan qızı Gülsənubərlə tarzən Sadıqcanın nağılı” povestini dərc etdirmiş, “Tənha iydə ağacı”, “Dəlilər və ağıllılar” “Hökmdar və qızı” və s. pyeslərini tamaşaya qoydurmuş, bir sıra yeni kitablarını nəşr etdirmişdir.

Sənətkarın yaradıcılığında Qarabağ mövzusu da əsas yer tutmuşdur. O, namərd qonşularımızın ötən əsrin 90-cı illərindən başlayan xəyanətkarlıqlarını, işğalçılıq hərəkətlərini dərin narahatlıq, vətəndaş yanğısı ilə izləmiş, əsərlərində Qarabağın qədim tarixini əks etdirmişdir.

Zəngin yaradıcılıq yolu keçmiş, həyatın acılı-şirinli günlərini yaşamış böyük sənətkarımız İlyas Əfəndiyev 1996-cı il oktyabr ayının 3-də Bakı şəhərində dünyasını dəyişmiş və Fəxri xiyabanda dəfn olunmuşdur.

İ.Əfəndiyev bədii yaradıcılığının ədəbi-estetik əhə-

miyyəti, əsərlərinin uzunömürlüüyü, populyarlığı baxımından ədəbiyyatımızın ən görkəmli nümayəndələrindən biridir. Xalq, Vətən, cəmiyyət, insanlıq qarşısında mənəvi borca fəal münasibət onun qəhrəmanlarının daxili aləmini müəyyən edir. Ədəbi-ictimai fikir tariximizdə lirik-psixoloji üslubun inkişafı və böyük uğurları bilavasitə İlyas Əfəndiyevin adı və yaradıcılığı ilə bağlıdır.

Azərbaycan ədəbiyyatında heç bir dramaturq İlyas Əfəndiyev qədər teatrda uzunmüddətli fəal yaradıcılıq əlaqəsi qurmamışdır. Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında yazıcının bütün pyesləri tamaşaya qoyulmuşdur. Bu pyeslər teatr sənətində yeni bir mərhələ açmış, bütöv bir aktyor və rejissor nəslinin yetişməsində əvəzsiz rol oynamışdır.

Ədəbiyyatımızın və teatrımızın inkişafında özünəməxsus yeri olan İlyas Əfəndiyevin yaradıcılığı dövlətimiz tərəfindən daim yüksək qiymətləndirilmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə onun xatirəsi əbədləşdirilmiş, İçərişəhərdəki küçələrdən birinə və nüfuzlu “Elitar” Gimnaziyaya İlyas Əfəndiyevin adı verilmişdir. Ulu Öndərin Sərəncamı ilə İlyas Əfəndiyevin “Seçilmiş əsərləri”nin yeddi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə üçüncü nəşr edilmişdir. Ədibin əsərləri son illər rus, türk və digər dillərdə dəfələrlə nəşr olunmuş, haqqında monoqrafiyalar, doktorluq, namizədlik dissertasiyaları yazılmışdır.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev ədibin təltif olunması və yubileyinin keçirilməsi haqqında sərəncamlar imzalamışdır. Azərbaycan Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə İlyas Əfəndiyevin 90 illik yubileyi geniş şəkildə qeyd olunmuşdur.

Şübhəsiz, İlyas Əfəndiyev bugünkü narahat dünyamızda yaşasaydı, daha neçə-neçə əsərlər yazacaqdı. Amma nə etməli, bir gün yaranan, bir gün də köçməlidir bu dünyadan. Təsəllimiz ondadır ki, böyük ədibin qoyub getdiyi zəngin irs bizdən sonra gələcək nəsillər üçün də böyük bir ərməğandır.

Gözəl Ağayeva,
AzərTAc-ın müxbiri
02.10.2013

NEYROBİOLOQLAR ŞÜUR DƏRƏCƏSİNİ ÖLÇMƏYİ ÖYRƏNMİŞLƏR

İtaliya alimləri insanın heç bir zahiri davranış reaksiyasından isitifadə etmədən onun şüur dərəcəsini obyektiv surətdə ölçməyə imkan verən metod işləyib hazırlamışlar

Metodun təsviri “Science Translational Medicine” jurnalında dərc olunmuşdur. Bu barədə “Nature News” qısa məlumat verir.

Metod maqnit impulsun köməyi ilə beynin xarici stimulyasiyasını, ensefaloqram vasitəsilə bu impulsa reaksiyanın ölçülməsini və sonra bu reaksiyanın riyazi analizini nəzərdə tutur. O, neyrobioloqların belə bir çoxdankı müşahidəsinə əsaslanmışdır ki, tam şüurla işlədikdə beynin müxtəlif sahələri bir-biri ilə sıx bağlı olur. Bir sahədə yaranmış oyanma asanlıqla digər sahələrə ötürülür və daha gec “sönür”.

Marçello Massimini və onun Milan Universitetindən olan həmkarları tərəfindən işlənib hazırlanmış bu metodda yenilik ondan ibarətdir ki, o, şüur dərəcəsinin eyni zamanda obyektiv və kəmiyyət baxımından qiymətləndirilməsini nəzərdə tutur. Metod beynin stimulyasiyaya reaksiyasının “informasiya tutumunun” riyazi təhlilinə əsaslanır və bəbəyin reaksiyası kimi ənənəvi davranış testlərinin aparılmasını tələb etmir. Bu metod, məsələn, nümayiş etdirmişdir ki, “özünə qapanmış” vəziyyətdə olan insanlar gümrəh, sağlam könüllülərlə tam eyni səviyyəli şüura malik olurlar.

Bundan əvvəl alimlər şüuru ölçmək üçün belə metodu beynin funksional tomoqramının təhlili əsasında yaratmağa cəhd göstərirdilər, lakin həmin metod pasiyentlərdən fəal iştirak tələb edirdi, hələ üstəlik nəhəng tomoqraftan istifadə olunmasını nəzərdə tuturdu.

YAPON MÜTƏXƏSSİSLƏRİN HAZIRLADIĞI EYNƏK TURİSTLƏR ÜÇÜN TƏRCÜMƏÇİNİ ƏVƏZ EDƏCƏK

Öz möcüzələri ilə dünyanı heyran qoyan Yaponiyanın qonaqları üçün dil problemi tezliklə aradan qalxacaq

Belə ki, yüksək texnologiyaların vətəni kimi tanınan bu gündəyər ölkə 2020-ci ilin Tokio Yay Olimpiya Oyunlarında tərçüməçi eynəklərin istehsalını planlaşdırır. Yeni qurğu istənilən sənədi, məsələn, restorandakı menyunu sürətlə tərçümə etməyə imkan verəcəkdir.

NTT DoCoMo şirkətinin hazırladığı son qurğuda kamera və kompyuter ilə yerləşdirilmişdir ki, istifadəçi əslində baxdığı mətni görmür. Bu eynəklərin əsas funksiyalarından biri ondan ibarətdir ki, istifadəçinin ana dilində olan yazı orijinalı tam bağlayaraq, menyudakı yazını anlamağa imkan yaradır. Bu kəşf restoranlarda əcnəbi dildə menyunun olmadığı gündəyər ölkəyə gələn xarici turistlər üçün əsil hədiyyədir.

Simvolların dərhal tanınmasını təmin edən texnologiya istifadəçiyə naməlum dildə olan menyunu və ya hər hansı bir sənədin məzmununu anlamağa kömək edir. Layihənin müəllifi olan DoCoMo şirkəti ağıllı eynəyi CEATEC sərəgisində təqdim etmişdir.

Ziyarətçilərin qənaətinə görə, avtomatik tərçümənin keyfiyyəti arzu edildiyindən aşağı olsa da, bunun əcnəbi turistlərə böyük köməyi olacaqdır.

Bundan əlavə, super eynək insanları tanımaq qabiliyyətinə malikdir ki, bu da ümumi məlumatlar bazasında həmsöhbətiniz haqqında informasiyanı tapmağa imkan verəcəkdir.

Qurğunun kütləvi istehsalı buraxılması vaxtı və qiyməti barədə hələlik məlumat verilmir.

DOĞRUDAN DA, YAŞ ARTDIQCA MÜDRİKLİK DƏ ARTIR

Yaşlı insanların beyni ləng işləsə də, yaşadıkları dövr ərzində onların topladıqları bilik və təcrübə bu adamların mühüm qərarlar qəbul etməsinə kömək göstərir

Riversayddakı Kaliforniya Universitetinin əməkdaşı doktor Ye Li ilk dəfə müxtəlif yaş qruplarının nümayəndələri arasında iki intellekt tipi – səyyar və kristallaşmış intellekt tipləri üzrə test keçirmişdir.

Psixoloqlar səyyar intellekt dedikdə yeni informasiyanı yadda saxlamaq, onu araşdırmaq və meydana çıxan problemləri həll etmək qabiliyyətini nəzərdə tuturlar. İnformasiya toplamaq və təcrübə qazanmaq qabiliyyəti isə kristallaşmış tip adlanır.

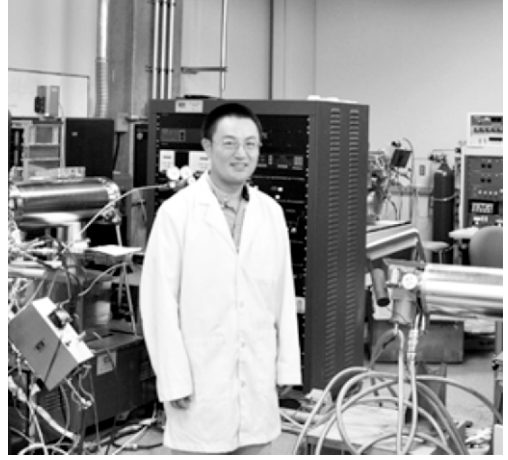
Eksperimentdə 60-82 yaşlı 163 könüllü və 18-29 yaşlı 173 könüllü iştirak etmişdir. Onlar iqtisadiyyata aid testlərdən keçmişlər. Alimlər sınaqda iştirak edənlər üçün qələbə və məğlubiyyətin nə dərəcədə vacib olduğunu, itkinin mənfəətdən nə qədər çox olduğunu, iqtisadi informasiyanı dərk etmə səviyyəsini, habelə işgüzar kontraktları və faiz dərəcələrini başa düşmə qabiliyyətini araşdırmağa çalışmışlar.

Eksperimentin yaşlı iştirakçıları müxtəlif vəziyyətlərdə daha çox təmkin nümayiş etdirmiş, habelə maliyyə sahəsində daha bilikli olduqlarını, faiz dərəcələrini və kontraktları daha yaxşı dərk etdiklərini göstərmişlər.

Bundan əvvəlki tədqiqatlar təsdiq etmişdir ki, insan yaşlaşdıqca səyyar intellekt pisləşir, lakin qərar qəbul etmək qabiliyyətinin bundan zərər çəkib-çəkmədiyi dəqiqləşdirilməmişdir.

Li mətbuat xülasəsində deyir: “Aldığımız nəticələr belə bir fərziyyəimizi təsdiqləyir ki, toplanmış təcrübə və biliklər yeni informasiyanı mənimsəmək qabiliyyətinin azalmasını kompensasiya edir. Yer kürəsində yaşayan insanların orta yaşı tədricən artır, buna görə də qərar qəbul edərkən yaşlı adamların motivasiyasını nəzərə almaq lazımdır. İnsanın həll etməli olduğu mühüm məsələlərin sayı ildən-ilə artır. Məsələn, yaşlı nəsil daim pensiya, maliyyə və tibbi xidmət ilə əlaqədar problemləri həll edir”.

Tədqiqatın müəllifləri “Psychology and Ageing” jurnalında dərc olunmuş məqalədə (PDF-sənəd) qeyd edirlər ki, inkişaf etmiş ölkələrdə pensiya yaşı daim artırılır. Məhz bu səbəbdən bir çox yaşlı insanlar təcrübəli olduqlarına görə hazırda rəhbər vəzifələr tuturlar. Bu insanların səyyar intellekt yükünü azaltmaqla, başqa, daha münasib tipli iş təklif etməklə onlara kömək etmək mümkündür.

HAVADAN BOL SU ƏLDƏ ETMƏK ÜSULU TAPILMIŞDIR

Massachusetts Texnologiya İnstitutunun alimləri Çilidən olan həmkarları ilə birlikdə havadan içməli su yığan qurğu işləyib hazırlamışlar

Bu, insanın nadir tapıntısı deyildir: planetin bəzi ən quraqlıq regionlarında bitkilər və heyvanlar su qıtlığına unikal şəkildə uyğunlaşmışdır. Yağının son dərəcə az olduğu və ya hətta heç olmadığı yerlərdə heyvanlar və bitkilər suyu birbaşa havadan, daha konkret desək, okeanlardan gələn dumandan alırlar.

Alimlər bu prosesi daha geniş miqyasda təkrarlayaraq dumandan 10 faizədək rütubət ala bilən qurğu yaratmışlar. Dünyanın 17 ölkəsində artıq buna bənzər qurğular işləyir, lakin onların səmərəliliyi nadir hallarda cəmi 2 faizə çata bilər.

Havadan su toplayan adi sistemlər poliolefin liflərdən hazırlanmış şaquli şəbəkədən ibarətdir. Bu şəbəkələr ucuz başa gəlir, amma az səmərəlidir, çünki hətta optimal şəraitdə dumandan yalnız 2 faiz rütubət almağa imkan verir.

Massachusetts universitetinin mütəxəssisləri şəbəkənin ideal parametrlərini müəyyənləşdirərək onun səmərəliliyini xeyli artırmışlar. Hər şeydən əvvəl, sintetik lifləri insan tükündən 2-3 dəfə qalın saplardan ibarət paslanmayan poladla əvəz etmək lazımdır. Bundan başqa, şəbəkəyə xüsusi örtük çəkilməlidir ki, damcılar asanlıqla şəbəkə ilə sürüşüb nova düşsün, daha külək onları qalan dumanla birlikdə götürüb aparmasın. Odur ki, şəbəkə dəliyinin ölçüsü onun hazırlandığı liflərin diametrindən 2 dəfə böyük olmalıdır.

Yeni qurğunun prototipi Atakama səhrasının sahilboyu dağlıq ərazisində sınaqdan çıxarılmışdır. 1 kvadratmetrlik şəbəkə vasitəsilə gündə bir neçə litr su əldə etmək mümkün olmuşdur. Hesablamalar göstərmişdir ki, ilin müəyyən vaxtında belə qurğu gündə 12 litrədək içməli su yığa bilər. Bir-birinin ardınca bir neçə cərgə belə şəbəkədən istifadə olunarsa, hesablanmış 10 faizdən xeyli çox su toplamaq olar.

AzərTAc

AZERBAIJAN TO TAKE OVER UN SECURITY COUNCIL PRESIDENCY AGAIN

Baku. Victoria Demytyeva

Azerbaijan Will Take Over the UN Security Council Presidency from Australia on October 1.

This is Azerbaijan's second presidency of the UN Security Council.

According to the UN Charter, Security Council is the main body responsible for the protection of peace and security in the world. The Security Council has 15 members, 5 of them being permanent members (U.S., Russia, Britain, China and France). The

General Assembly elects 10 non-permanent members for 2 years.

Azerbaijan was elected non-permanent member of the UN Security Council for the first time in October 2011 and presided over the SC in May 2012.

Source: APA

http://en.apa.az/xeber_azerbaijan_to_take_ove_r_un_security_coun_200291.html

ECONOMY

RONALD REAGAN HOUSE: AZERBAIJAN TO BECOME NON-OIL DEPENDENT MODERN ECONOMY BY END OF THIS DECADE

E.Kosolapova

The impact of the global financial crisis on Azerbaijan, unlike on its neighbours or on Central and Eastern European countries, was rather limited, South Caucasus 2008-2013 analytical report of the Ronald Reagan House said.

According to the report, Azerbaijan has not experienced a sharp drop in GDP and the living standards of the local population continued to improve significantly and the economy continued to develop.

"The main reasons behind the economic growth in the time of global decline are Azerbaijan's vast hydrocarbon reserves and the state's prudent strategy of managing the petrodollar flows into the country," the report said.

During the last decade Azerbaijan maintained an impressive economic growth that averaged almost 14 percent annually. This is direct effect of what is known in Azerbaijan as the "Contract of the Century" - an agreement signed in 1994 between the state of Azerbaijan and the Western Oil Consortium of 13 oil companies.

"The Production Sharing Agreement that effectively opened Azerbaijan's oil reserves to the world transformed the country's economy beyond recognition. Thus GDP nearly tripled from 1994 to 2000," the report read.

Revenues from the sale of hydrocarbon resources, accumulated into the State Oil Fund of Azerbaijan

(SOFAZ) are directed toward oil extraction infrastructure. A part of the SOFAZ funds is also used to improve the living standards of internally displaced persons - a problem which persists because of the prolonged Armenian occupation of Azerbaijan's Nagorno-Karabakh region.

"The rapid growth of the Azerbaijan's economy was successfully used by the government substantially to reduce the levels of poverty. Poverty in Azerbaijan dropped from 49 percent in 2001 to 6 percent in 2012," the report said.

The other notable drop was observed in the level of income inequality. In 2010 income difference in cities and rural areas was becoming comparatively small.

Created using the best examples of state energy funds of Norway and the U.S., SOFAZ has become an active investor in foreign assets. As of 2012 the total value of the State Oil Fund investment portfolio reached 34 billion USD.

Along with the State Oil Company of Azerbaijan Republic (SOCAR), an Azerbaijani state oil company, SOFAZ became a provider of foreign direct investments in the neighboring countries.

"Since one of the main objectives of SOFAZ is to provide a lasting macroeconomic stability, the fund is not allowed to invest in Azerbaijani assets," the report said.

Albeit crude oil and natural gas make up to 90

percent of Azerbaijan's exports, sectors unrelated to energy resource exports already generate 52.7 percent of the country's GDP.

Over the last years Azerbaijan was rapidly improving in terms of competitiveness. In the latest Global Competitiveness Report 2013-2014, published by the World Economic Forum (WEF), competitiveness of the country's economy is ranked 39th out of 144 states. According to the WEF, in terms of competitiveness Azerbaijan is the leading regional and CIS economy.

According to the report this is corroborated by the IMF.

"To sum up, Azerbaijan is proceeding with cautious strategy to use oil revenue in boosting the non-oil economic activities. The share of GDP generated through other than energy resources grew gradually even during the global financial crisis. If this trend persists, it is more than plausible that - all thanks to the careful management of oil revenue - Azerbaijan will largely become a non-oil dependent modern economy by the end of this decade," the report said.

Source: Trend
<http://en.trend.az/capital/business/2195477.html>

AZERI STATE OIL FUND TO BOOST GOLD HOLDINGS BY THIRD NEXT YEAR

By Zulfugar Agayev

Azerbaijan's State Oil Fund plans to increase its gold holdings by a third next year as the largest crude producer in the former Soviet Union after Russia and Kazakhstan seeks to diversify its reserves.

The fund, known as SOFAZ, will buy 10 metric tons of bullion in 2014 after reaching its previous target of 30 tons by the end of this year, Executive Director Shahmar Movsumov said.

SOFAZ, which started weekly purchases of the precious metal in the first quarter of 2012, has bought 26 tons so far, Movsumov said. Investing in gold was a "strategic decision" by SOFAZ to diversify assets and the fund has no plans to sell bullion, Movsumov has said.

SOFAZ broadened its mandate last year to keep as much as 5 percent of its assets in gold, real estate, stocks, Australian dollars, Russian rubles and Turkish lira. The Azerbaijani fund, established in 1999 to manage the country's income from the sale of oil and natural gas, had \$34.68 billion of assets as of July 1, almost half of the Caspian Sea nation's economy.

Source: Bloomberg
<http://www.bloomberg.com/news/2013-09-26/azeri-state-oil-fund-to-boost-gold-holdings-by-third-next-year.html>

BUSINESS

AZERBAIJAN DEVELOPS SPECIAL SYSTEM FOR ASSESSMENT OF START-UP PROJECTS' ATTRACTIVENESS

H. Valiyev

Azerbaijan, Baku, Oct. 4

The State Fund for Development of Information Technologies under the Azerbaijani Ministry of Communications and Information Technologies has developed a point system for evaluating the attractiveness of investing into start-up projects, Azerbaijani Communications and Information Technologies Ministry's report said.

The report said that the minimum acceptable score is 60. The distribution of scores will be carried out depending on the conformity of projects to state policy in the IT field and fund's priorities (30 points), correspondence with the minimum

requirements for preparation of investment projects (15 points), an innovative component of the project with a view to transforming it into an export-oriented production of ready products or services (20 points).

The project's economic efficiency indicator will also be evaluated in 20 points, and the entrepreneurs' business running history will provide 15 points.

Source: Trend
<http://en.trend.az/regions/scaucasus/azerbaijan/2198019.html>

QURANIN SAPLA İŞLƏNMİŞ MƏTNI

Suriya sakini Məhəmməd Hadri Quranın bütün mətnini saplarla işləyib

O, Suriyanın Hələb şəhərində tikişlə məşğul olur. Quranın bütün mətnini panno üzərində tikmək üçün 12 il sərf edib. M. Hadri deyib: "Uşaqlıqdan bu arzuda idim. Mən saplarla naxış vurmağın bütün incəliklərini öyrəndikdən sonra arzumu yerinə yetirmək qərarına gəldim. Əvvəlcə ayrı-ayrı ayələri, daha sonra isə "əl-Vakia" surəsini tikdim. Quranın bütün mətninin saplarla yazılması 8 il çəkdi. Biz qızılı rəngdə xüsusi sapdan və qara məxmər parçadan istifadə etmişik. Sonra iki il ərzində 3 imam kitabı yoxlayıb. İki il isə üzlüyün hazırlanmasına gedib.

Hadri bu işə 2000-ci ildə başlayıb. Hər dəri cilddə 2,5 cüz yerləşdirib. Səhifənin ölçüləri – uzunluğu 80 sm və eni 60 sm təşkil edir. Ümumilikdə cild 15 kiloqramdır. Oktyabrın 10-da qeyri-adi Quran Dubaydakı sərgidə fəxri yerini almışdır. Sonra incəsənət əsəri Suriya, Livan, Qətər, Küveyt, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Türkiyəyə göndəriləcək.

ATEİST AİLƏ İSLAMI QƏBUL ETDİ

Norveçdə ateist ailəsinin üzvləri məsciddə müqəddəs Quranı dinlədikdən sonra müsəlman olmaq qərarına gəlirlər

Ailə üzvləri Türkiyənin Marmaris kurort şəhərindəki məscidlərdən birinin yanından keçərkən, içəridən gələn Quran səsinə heyran olublar və içəriyə girərək Quran oxunuşunu sonadək dinləyiblər. Sonra azançı Həmdullah Durdu ilə söhbət edən norveçlilər ondan İslam haqqında məlumat alıblar. Beləliklə Norveçdən olan ateist ailə müsəlman olmaq qərarına gəlib. Ailənin beş üzvünün hər biri Marmarisin də daxil olduğu Muğla əyalət müftisi və möminlərin qarşısında təntənəli şəkildə şəhadət (iman gətirilməsinə şahidlik edən sözlər) gətirib.

Şəhadət gətirdikdən sonra 34 yaşlı norveçli Mariya Vastrup Niman Ayşə adını, 31 yaşlı ailə başçısı Frode Andre Sıqvartsen Əli adını, ailənin üç uşağı isə Əsma, Əlif və Ayxan adlarını götürüblər. Muğla müftisi Hüseyin Küçükoğlu İslamı yeni qəbul etmiş ailə üzvlərini təbrik edib, onlara doğru yolla irəliləməyi arzu edib.